

گردهمایی روسای مؤسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

صور تجلسه اجلاس چهل ونهم

(تاریخ‌های ۰۶ و ۰۷ شهریور ۱۳۹۸، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری)

با استعانت از خداوند متعال، چهل ونهمین گردهمایی روسای مؤسسات آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی کشور در شهریورماه سال ۱۳۹۸ در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری برگزار شد.

➤ جلسه افتتاحیه

جلسه با تلاوت قرآن کریم و سرود جمهوری اسلامی ایران آغاز شد.

سخنرانی دکتر اسدالله تیموری (رئیس دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری)

ایشان ضمن عرض سلام و خیر مقدم خدمت حاضران در جلسه و گرامی‌داشت هفته دولت و یاد و خاطره شهیدان رجایی و باهنر، مسائل زیر را مطرح کردند: اکنون فرصتی شده تا در این دو روز، اهم مسائل، مشکلات، محدودیت‌ها و فراز و فرودهای آموزش، پژوهش و حتی فناوری بخش کشاورزی و منابع طبیعی را بررسی نماییم و ان‌شالله در پایان، برنامه‌ریزی‌های مناسبی را داشته باشیم تا آینده بسیار بهتری را برای کشاورزی و منابع طبیعی کشور رقم بزنیم.

کشاورزی در طول تاریخ پایه تمدن بوده و در آینده کانون همه توجهات خواهد بود. ما یک شعار کلیدی داشتیم و این بود که کشاورزی محور استقلال است ولی متأسفانه آن‌طور که باید به این شعار توجه نکرده‌ایم. اگر بخواهیم تمام آنالیزهای اقتصادی در حوزه کشاورزی را رصد کنیم سهم آن کمتر از تمام حوزه‌های دیگر خواهد بود و این یک عیب بسیار بزرگ است و ممکن است در بلندمدت مشکلات سیاسی و اقتصادی را نیز در برگیرد. این که وضعیت کشور با یک حربه‌ای مثل تحریم به هم می‌ریزد شاید به ما تلنگری وارد کند که باید از قبل به این موضوع فکر می‌کردیم و این سهم را بیشتر می‌دیدیم و این، وظیفه دولت، مجلس و سیاست‌گذاران کلان است. امروزه از سهم کلان اقتصاد، کشاورزی سهم ۴ تا ۶ درصدی را دارا است و شاید یکی از مشکلات، رغبت بسیار پایین برای سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی بوده و تنها ۴ درصد سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی انجام می‌شده و اکنون به دلیل تحریم، سرمایه‌گذاری در این بخش بیشتر شده است. امیدواریم در بحث سیاست‌گذاری و جهت‌دهی برنامه‌ها، بتوانیم سرمایه‌گذاری را به سمت تولیدات پایه پیش ببریم که در نهایت بتواند سفره مردم را بهبود ببخشد و امنیت غذایی پایدار را نصیب ما کند و بتوانیم به کشاورزی پایدار مداوم دست یابیم. توجه به کشاورزی یک ضرورت است و در حدود ۲۰ سال آینده، لازم است ۷۰ درصد محصولات

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

تولیدی کنونی را افزایش دهیم و سلامت و کیفیت آنها را تضمین کنیم. عدم توجه به این مقوله ممکن است ما را از لحاظ سیاسی، اجتماعی، سلامت و امنیت در بلندمدت دچار مشکل کند.

کشاورزی در طول تاریخ مراحل را طی کرده است، از کشاورزی سنتی تا امروزه که به صورت دانش‌بنیان انجام می‌شود و در دانشگاه‌ها که وظیفه آموزش کشاورزی را داشت نیز تغییر و تحولاتی انجام شده است. اکنون فرصت‌های مناسب و ظرفیت‌های بسیار خوبی پیش رو است که باید از آنها استفاده کرد و نهایتاً فرصتی نو بسازیم که بتوانیم به موازات تحول در کشاورزی، به موازات ظهور بسیاری از دانش‌ها و فناوری‌های جدید، ما هم دانشی را که بتواند مشکلات کشاورزی را پیدا کند و اقتصادی‌تر حل کند را ارائه دهیم. دانشگاه‌ها بسیار گسترش یافته‌اند اما متأسفانه در توجه به مسایل جامعه و پاسخگو بودن در برابر آنها نقص داشته‌اند. در بحث ارتباط با صنعت یک شکاف جدی وجود دارد و در این مقوله هم دانشگاه و هم صنعت ضرر کرده‌اند و لازم است این موارد نیز مورد توجه قرار گیرد و بدین منظور لازم است دانشگاه از عرضه‌محوری به سمت تقاضامحوری حرکت کند. به نظر می‌رسد در آینده نزدیک توجه به کشاورزی یک دغدغه و تقاضای جدی باشد. اکنون با توجه به ظهور روش‌ها و تکنیک‌های نوین و بحث بیو و نانو تکنولوژی باید در این مقوله ورود کرد. دانشگاه ساری حدود ۵۰ سال قدمت دارد و تا کنون بیش از ۱۵۰ عضو هیأت علمی به دانشگاه‌ها تقدیم کرده و در وزارت خانه و سازمان‌های وابسته به کشاورزی، استعدادهای زیادی از این دانشگاه بوده‌اند. در بحث بیوتکنولوژی ما افتخارات زیادی داشتیم و اکنون با استفاده از تکنیک‌های جدید، رقمی از برنج به نام طارم روشن را تولید کرده‌ایم. لازم است دانشگاه‌ها از روش‌ها و تکنیک‌های نوین استفاده کنند و در این خصوص لازم است از سرفصل‌های خشک و غیر قابل انعطاف خروج کنیم و در بحث آموزش کشاورزی، همانند دنیا که درس ثابت و مشخص وجود ندارد حرکت کنیم. اکنون لازم است فضاهایی را پیشنهاد دهیم و تعداد واحدهای انتخابی را بیشتر کنیم. ارتباط با صنعت را برای اساتید و دانشجویان در سرفصل تعرف کنیم. فرصت‌هایی را در بخش کلان آموزشی ایجاد کرده‌ایم، مثل فرصت کارورزی که آن را به فهرست درسی اضافه کردیم اما هنوز بسیار ناقص است و بصورت کامل اجرا نمی‌شود و لازم است هم وزارت علوم و هم دانشگاه‌ها و هم مراکز صنعتی و هم بخشی از قانونگذاری‌هایی را که برای این حوضه نیاز داریم را مجدداً مورد تجدیدنظر قرار دهیم و محدودیت‌های موجود را از بین ببریم تا بتوانیم به محصولی برسیم که مهارت کافی برای انجام کار را داشته و توان اشتغال‌پذیری لازم را دارا باشد. البته مشکلات و مسایل مالی در دانشکده‌های کشاورزی و منابع طبیعی وجود دارد و این مسایل، دانشکده‌ها را بیشتر از مسایل دیگر اذیت می‌کند. ماهیت رشته‌های کشاورزی به این صورت است که هزینه‌های آنها بسیار زیاد است اما در بخش تخصیص و تأمین بودجه‌ها، سهم‌بندی خوبی برای دانشکده‌ها در نظر گرفته نمی‌شود و اگر بشود برای بررسی این مسایل نیز ورود کرد بسیار می‌تواند راه‌گشا باشد. طرف دوم همه این مسائل، مسائل و مشکلاتی است که در بخش کشاورزی با آنها دست و

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

پنجه نرم می‌کنیم؛ تغییرات اقلیمی، کم‌آبی، گرمسیری بودن کشور و ... از جمله این موارد است. ما با سیستمی روبه‌رو هستیم تحت عنوان نظام کشاورزی در ایران که بهره‌برداران آن یک ویژگی خاص دارند و توزیع سنی بسیار بالایی داشته و نقش دانش در این بخش بسیار کم است و اکنون وظیفه ماست بجای اینکه استاد، محقق و ... تربیت کنیم به سمت پرورش کشاورز آینده، پیش برویم. این نگاه، به مطالعات اجتماعی خاص، به یک آسیب‌شناسی خاص در گذشته و برنامه‌ریزی‌های آینده نیاز دارد و این نشست شاید بتواند در این مقوله نیز به ما کمک کند و لازم است برنامه‌ریزی‌ها و استراتژی‌های ما در این راه تغییر کند.

ایشان در پایان مجدداً خدمت حاضران در جلسه عرض خیرمقدم داشتند.

دکتر حسن خیریان پور (معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منابع استانداری مازندران)

ایشان با فرستادن درود به روح شهیدان و بخصوص رجایی و باهنر و با گرمی‌داشت هفته دولت صحبت‌های خود را به شرح زیر بیان فرمودند:

حوزه کشاورزی یک حوزه وسیع، گسترده و حساس است و کسانی که در این راستا فعالیت دارند، چه در حوزه عملی و چه آموزشی باید فعالیتشان با عشق و علاقه و انگیزه و اعتقاد به این بخش همراه باشد. اگر یک گیاه کاشته می‌شود، اگر موجود زنده‌ای پرورش می‌یابد، تمام این فعالیت‌ها باید با عشق و علاقه، با علم و دانش و آخرین یافته‌های علمی همراه باشد، اگر غیر از این باشد با مشکل روبه‌رو خواهیم شد. استان مازندران در ۱۴ محصول، رتبه اول کشور را دارد و علاوه بر تأمین نیاز داخلی در صادرات نیز اثرگذار است. حوزه کشاورزی حوزه گسترده‌ای است و با تنوع خاصی در این حوزه روبه‌رو هستیم. امسال به نام رونق تولید نام‌گذاری شده است و در این زمینه باید قدم‌های مثبتی را برداریم. این که در بیانیه گام دوم انقلاب، در حوزه کشاورزی چه اقداماتی را باید انجام دهیم باید مدنظر دانشگاه‌ها و دستگاه‌های اجرایی قرار گیرد. ما در کنار تولیدات متعدد در بخش کشاورزی، در دستگاه‌های اجرایی نیز با تنوع خاصی روبه‌رو هستیم. ما می‌توانیم گردشگری کشاورزی نیز داشته باشیم. برای گردشگران بهترین جذابیت، می‌تواند حوزه کشاورزی باشد. صنعت بخش کشاورزی می‌تواند رونق پیدا کند. در عمران و فضای سبز شهری و روستایی نیز کشاورزی می‌تواند دخیل باشد. پیشنهاد من این است که ما باید تلفیقی بین صاحبان قدرت علمی و صاحبان قدرت اقتصادی و صاحبان قدرت سیاسی ایجاد کنیم و در این صورت در بخش کشاورزی موفق خواهیم بود. در تجاری‌سازی علم در بخش کشاورزی مخصوصاً در حوزه کشاورزی حرکت کنیم. شرکت‌های دانش‌بنیان را باید در این زمینه تقویت کنیم و تجاری‌سازی علم در حوزه کشاورزی را باید عملیاتی کرد. لذا با همین نگاه که اگر می‌خواهیم موفق باشیم باید خوب برنامه‌ریزی کنیم، خوب اجرا کنیم و خوب نظارت و مراقبت و کنترل کرد. اگر خوب برنامه‌ریزی کردیم و در جای خودش

گروه‌مایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

خوب اجرا کردیم و نهایتاً نظارت خوب انجام دادیم، موفق خواهیم شد. سیاست‌گذاری‌های نظام و کشور و یافته‌های علمی اعضای هیأت علمی اگر در مزرعه خودش را نشان داد و اگر جهاد کشاورزی با ترویج مناسب که سالانه اعتباراتی برایش لحاظ می‌شود خوب عمل کنند و اگر بر روند تولید در بخش کشاورزی نظارت خوب داشته باشیم تولید خوب، با کیفیت و ارگانیک ارائه خواهد شد. سالانه در بودجه کشاورزی یک درصد اعتبار پژوهشی لحاظ می‌شود. این یک درصد بین دستگاه‌های اجرایی در سطح استان‌ها تقسیم می‌شود و برای یک دستگاه یک درصدش می‌شود ۳۵ تا ۵۰ میلیون و برای یک دستگاه ۲۰۰ میلیون تومان می‌شود. برای دستگاهی که ۲۰ میلیون می‌شود، با این مبلغ کم چه کار کنند؟ گاهی این اعتبار را برگشت می‌دهند و یا ممکن است سندسازی کنند. اما باید از این اعتبارات استفاده کرد. پیشنهاد شده است که این یک درصد در سطح استان، بجای اینکه تقسیم دستگاهی شود، بطور کلی در اختیار استان قرار گیرد و لازم است ۱۰ اولویت مهم پژوهشی استان اعلام و این اعتبار در آنجا استفاده شود و از یافته‌های پژوهشی در حوزه‌های تولید و رفع مشکلات کشاورزی استان استفاده کنیم. ما این کار را در استان مازندران و در سند مرکبات انجام دادیم. همچنین، برای تولید میگو در دریای خزر از این یک درصد اعتبار گذاشته شد. برای گرفتن برق از امواج دریا نیز استفاده کردیم. بنابراین می‌شود از این یک درصد اعتبار پژوهشی در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، نیازهای استان‌ها و کشورمان را محقق کنیم و نکته پایانی اینکه ما در کنار تولید درست و مناسب چه از جهت کمی و چه کیفی نیاز به تجاری‌سازی داریم. نیاز داریم که در زمینه صادرات گام برداریم. نیاز داریم که در زمینه بسته‌بندی اقدام کنیم. میز تخصصی صادرات کشور در زمینه ماهیان خاویاری، لبنیات، مرکبات و کیوی کشور به مازندران سپرده شده است. در کنار این قضیه، چهار پایانه صادراتی در برنامه قرار گرفته است. در زمینه تولید ماهیان خاویاری تولیدکننده برتر کشوریم و نیاز به این داریم که پایانه صادراتی ماهیان خاویاری داشته باشیم. چون از ۱۲ مشتقاتی که ماهیان خاویاری دارند هیچ چیزی بیرون ریخته نمی‌شود. مرکز لجستیکی صادرات محصولات کشاورزی در شهرستان جویبار لحاظ شد و این مرکز اگر به بهره‌برداری برسد کل محصولات می‌تواند جنبه صادراتی داشته باشد. فاز اول پایانه صادرات برنج کشور در آمل افتتاح و بهره‌برداری شده است و می‌توانیم در زمینه صادرات برنج اقدام کنیم و از باقیمانده‌های محصول برنج می‌توان در زمینه‌های صنعتی استفاده کرد. ما به جای اینکه برنج سفید وارد کشور کنیم می‌توانیم برنج قهوه‌ای وارد کرده و ۹۰۰ کارخانه شالیکوبی استان مازندران که ۳۰۰ کارخانه آن مدرن سازی شده و الان به صورت فصلی کار می‌کنند را بصورت دائمی راه انداخت. یکی دیگر از ظرفیت‌های استان مازندران، گل و گیاه است که ما رتبه اول گل و گیاه در کشور هستیم به خصوص در زمینه درختچه‌ها و گل‌های زینتی. پایانه صادراتی گل و گیاه در استان مازندران در حال آماده‌سازی و بهره‌برداری است و می‌تواند در کنار ۳ پایانه ماهیان خاویاری، مرکز لجستیک محصولات کشاورزی و پایانه برنج وارد عمل شود و تولیدات و محصولات کشاورزی در این پایانه‌ها در بخش صادرات از آنها استفاده کنیم. ما باید به سمت بهره‌وری بیشتر حرکت کنیم. باید در راستای اقتصادی کردن محصولات کشاورزی گام برداریم، باید زندگی در روستا را اقتصادی کنیم که کشاورزان

گروه آموزشی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

و تولیدکنندگان، زندگی در روستا برایشان مقرون به صرفه باشد. زندگی در روستا باید با یک پکیج از تولیدات متنوع باشد، اگرچه هر منطقه‌ای یک تولید برتر دارد اما تولیدات دیگری نیز می‌تواند داشته باشد. نگاه گردشگری کشاورزی، نگاه صنایع تبدیلی و همچنین آب بندان‌ها که کارکرد سه منظوره پرورش ماهی، تأمین آب زراعی و گردشگری دارند، به اقتصاد کشاورزی کشور کمک خواهند کرد.

دکتر علی اصغر یوسف‌نژاد (نماینده شهرستان ساری و میاندرد در مجلس شورای اسلامی)

ایشان با گرامیداشت هفته دولت و یاد و خاطره شهیدان رجایی و باهنر، موضوعات خود را مطرح کردند: تأکید من این است که دانشکده‌های کشاورزی به مسائلی غیر از آموزش نیز بپردازند و به عنوان یک مرکز علمی، پاسخگوی نیازهای جامعه باشند. البته در این زمینه همه دستگاه‌ها از جمله دستگاه‌های اجرایی، سیاست‌گذاران استانی، ملی، منطقه‌ای و شهرستانی باید کمک کنند، در غیر این صورت، کار انجام نخواهد شد. برخی مدیران فقط مسائل مربوط به خود را می‌بینند و کاری به دستگاه‌های دیگر ندارند و این امر باعث شده تا برخی مسائل روی زمین بماند. دانشکده‌ها علاوه بر وظیفه آموزشی، باید به مسائل پیرامون خود نیز توجه داشته باشند. یک مؤسسه کشاورزی نمی‌تواند به مسائلی مانند خاک، آب، بهره‌وری آب، بحث دام و مرتع، بحث جنگل و سایر موارد مربوط به محیط بی‌تفاوت باشد. اگر می‌خواهیم اعتماد دستگاه‌های اجرایی را جلب کنیم و برای اینکه در چالش‌ها، دانشگاه‌ها را بپذیرند و اگر مشکلی پیش آمد به دانشگاه‌ها مراجعه نمایند، باید در این موضوعات ورود کنیم. ما الان در استان مازندران، ۷ میلیون تن محصولات کشاورزی و باغی داریم. دانشگاه‌ها به این ۷ میلیون تولید باید حساسیت داشته باشند. باید بهره‌وری در کشاورزی را افزایش دهیم، اما در ایران مهم‌ترین بخش غیردولتی کشاورزی با روش‌های سنتی انجام می‌شود و در زمینه صادرات و قیمت دارای مشکلاتی است. برای حرکت کشاورزی به سمت کشاورزی مدرن بخشی از کمک‌ها باید از طرف مجلس باشد. توصیه می‌کنم فصل سوم برنامه ششم که اختصاصاً مربوط به کشاورزی است را بررسی بفرمایید و در این نشست یا نشست‌های آتی بخشی از قانون برنامه را در دستور کار قرار دهید تا به سیاست‌های کلی، آگاه شده و به تناسب آن‌ها از مجلس مطالبه نمایید. نکته دیگر در مورد ظرفیت‌ها و مشکلاتی است که در کشور وجود دارد. انتظار می‌رود سازمان‌های کشاورزی و کارشناسان کشاورزی در مسائل مهم و اساسی کشاورزی از خودشان حساسیت نشان دهند. الان پیش‌روی آب دریا یک مشکل و معضل است و بهره‌برداری بی‌رویه از جنگل نیز معضلی دیگر. اگر این حساسیت از طرف سازمان‌ها و تشکل‌های تخصصی باشد اثرش بیشتر است. از تشکل‌های تخصصی و حرفه‌ای و شناسنامه‌دار در بخش کشاورزی حتماً باید استفاده شود. سازمان نظام مهندسی کشاورزی به نظر دارای ظرفیت بسیار بالایی است. دولت باید بسیاری از تکالیف و وظایف را به سازمان‌های مربوطه واگذار کند و فقط برنامه‌ریزی و سیاستگذاری انجام دهد. به هر حال کشاورزی فقط با نظام اداری و سازمانی پیشرفت نمی‌کند و باید از مردم و بخش‌های غیردولتی استفاده شود، و نکته آخر، ما به بخش

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

کشاورزی باید کمک کنیم، مجلس باید کمک کند، کمیسیون‌های تخصصی نیز باید جدی‌تر کمک کنند و مسائل و مشکلات و سوژه‌های اولیه را بخش‌ها و مراکزی مثل دانشگاه‌ها باید به آنها اعلام کنند. اگر دانشگاه‌ها در مورد موضوعات حساس نباشند ممکن است برنامه و طرحی در مجلس مورد تصویب قرار گیرد که به کشاورزی و منابع طبیعی کشور ضربه بزند، بنابراین لازم است دانشگاه‌ها در این مسائل حساس باشند.

دکتر مجید بهادری (سرپرست معاونت بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی استان مازندران)

استان مازندران به دلیل شرایط خاص و اقلیمی خود توانایی پرورش بیش از ۳۰۰ نوع محصول را دارد و سالانه حدود ۷ میلیون محصول در این استان تولید می‌شود. مساحت استان مازندران ۲۳۲۰۰۰۰ هکتار است که ۱۱۰۰۰۰ آن جنگل و ۷۰۰۰۰۰ هکتار مرتع بوده و مابقی آن، در تولید محصولات زراعی و باغی سهیم هستند. استان مازندران اکنون ۸ درصد تولیدات کشاورزی و حدود ۱۰ درصد ارزش اقتصادی تولیدات کشور را به خود اختصاص داده است، و معتقدم این عدد می‌تواند دو برابر شود و سطح تولید می‌تواند افزایش پیدا کند. فقط لازم است علم بیشتر به عرصه منتقل شود. از چیزهایی که می‌شود در بخش کشاورزی به آن پرداخت: علم، تکنولوژی و سرمایه‌گذاری است و وظیفه ما این است که این منابع را مدیریت کنیم. خوشبختانه در عرصه علمی، وضعیت استان مازندران بسیار خوب است. پیشنهادم این است که دانشگاه در کنار ما به صورت مستقیم در یک روستا حضور یابد و با همکاری دانشگاه و مراکز پژوهشی، روستای هوشمند تولید داشته باشیم و در آنجا آب را به صورت استاندارد و در مسیر مدار بسته توزیع نماییم. از موارد و موانعی که ممکن است استان مازندران را تهدید کند تغییر اقلیم است. استان مازندران بسیار از این موضوع آسیب می‌بیند. در بهار در اردیبهشت که هیچکس انتظار برف ندارد اما ناگهان برف می‌آید و تمام کلزا و گندم را نابود می‌کند. باید برای تغییر اقلیم نسخه‌های داشت اما همه جا تأکید می‌شود باید سازگاری داشت، یعنی خودمان را آماده کنیم که با تغییر اقلیم کنار بیاییم. وقتی تعداد کشاورزی ما تحت تأثیر قرار می‌گیرد، تولیدات دامی ما نیز تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. موضوع دیگر بحث نظام‌های بهره‌برداری است، قوانین ارث بسیار اذیت کننده است و زمین‌ها محدودتر می‌شود. به هر حال سیاست‌های وزارتخانه، توسعه باغات و گیاهان دارویی در اراضی شیبدار، توسعه کشت‌های گلخانه‌ای، لایه‌روبی آب بندان‌ها، مدیریت آب و تولید شیر و گوشت است. در حوزه زراعی یک طرح بسیار مهم، بحث افزایش تولید دانه‌های روغنی است. در کنار این موضوعات، طرح افزایش کشت علوفه برای تأمین مایحتاج علوفه برای دام‌های فعال در روستا را داریم. امیدوارم این جلسه به نتایج ارزشمندی برای کشاورزی کشور و استان مازندران منتهی شود.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

➤ جلسه عمومی

جلسه عمومی با سخنرانی و خیرمقدم جناب آقای دکتر اسدالله تیموری آغاز شد و سپس، جناب آقای دکتر رسول واعظ به عنوان دبیر گردهمایی، ضمن تشکر از رئیس دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری، جناب آقای دکتر تیموری، بابت برگزاری چهل و نهمین گردهمایی و عرض خیرمقدم، از اعضا خواستند که خود را معرفی نمایند.

اعضای محترم خود را معرفی نموده که نام آنها در انتهای صورتجلسه قرار دارد.

پس از آن دکتر واعظ گزارش گردهمایی در بین اجلاس فوق العاده تا اجلاس چهل و نهم را ارائه دادند. ابتدا در مورد خود گردهمایی توضیحاتی ارائه شد و پس از آن، فعالیت‌های انجام شده در بین این دو اجلاس ارائه شد که به شرح زیر است.

۱- مکاتبات

۱-۱- مکاتبه با اعضای گردهمایی و ارسال صورتجلسه اجلاس فوق العاده در تاریخ ۱۳۹۷/۰۴/۱۰

۲-۱- مکاتبه با اعضای گردهمایی و درخواست ارسال پیشنهادها در خصوص بایدها و نبایدهای بخش کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ‌های ۹۷/۰۴/۰۶ و ۹۷/۰۴/۲۶

۳-۱- مکاتبه با جناب آقای دکتر مسعود برومند (معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) و درخواست جلسه مشترک در خصوص اولویت‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی و حمایت از پژوهش‌های کاربردی و اشتغال‌زایی در تاریخ ۹۷/۰۶/۱۷

۴-۱- مکاتبه با جناب آقای دکتر مجتبی شریعتی نیاسر (معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) و جناب آقای دکتر ابوالقاسم دولتی (مدیرکل دفتر گسترش آموزش عالی) در رابطه با برگزاری یک جلسه مشترک در ارتباط با نیازسنجی رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی و ماده ۲۱ قانون افزایش بهره‌وری در تاریخ ۹۷/۰۶/۲۶

۵-۱- مکاتبه با اعضای گردهمایی و ارسال نامه جناب آقای دکتر محمدتقی نظریور (معاون محترم اداری، مالی و مدیریت منابع وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) به اعضای گردهمایی در خصوص ابلاغ بودجه کارورزی دانشجویان مقطع کارشناسی رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ ۹۷/۰۶/۲۷

۶-۱- مکاتبه با اعضای گردهمایی و درخواست ارسال نظرات در خصوص قوانین و مقررات و بخش نامه‌ها در حوزه‌های مختلف کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ ۹۷/۰۷/۱۸

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

۷-۱- مکاتبه با جناب آقای دکتر منصور غلامی (وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری) در رابطه با ابلاغ بودجه کارورزی در قالب ردیفی مستقل و مشخص از سایر بودجه‌ها به دانشگاه‌ها در تاریخ ۹۷/۰۸/۱۵

۸-۱- مکاتبه با جناب آقای دکتر احمدعلی کیخا (رئیس محترم کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی) در خصوص قرار گیری بودجه مربوط به کارورزی در قالب فعالیتی مشخص با ذکر کد برنامه نظیر "ارتقای کیفیت کارورزی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی" در قانون بودجه ابلاغی دستگاه‌ها برای سال ۱۳۹۸ در تاریخ ۹۷/۰۸/۲۸

۹-۱- مکاتبه با اعضای گردهمایی و درخواست اعلام میزبانی اجلاس ۴۹ در تاریخ ۹۷/۰۹/۲۸

۱۰-۱- مکاتبه با جناب آقای دکتر احمدعلی کیخا (رئیس محترم کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی) و درخواست جلسه مشترک در رابطه با دو طرح رونق‌بخشی اقتصاد مناطق روستایی و سامان‌دهی پس از برداشت محصولات میوه و سبزی در تاریخ ۹۸/۰۲/۱۰

۱۱-۱- مکاتبه با جناب آقای دکتر احمدعلی کیخا (رئیس محترم کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط‌زیست مجلس شورای اسلامی) و ارسال نظرات و طرح‌ها در پاسخ به همفکری جمعی برای رونق تولید در تاریخ ۹۸/۰۳/۰۵

۱۲-۱- مکاتبه با جناب آقای دکتر مسعود برومند (معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) در رابطه با برگزاری جلسه مشترک درخصوص مسائل پژوهشی و آموزشی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ ۹۸/۰۳/۱۱

مکاتبه با جناب آقای دکتر اسدالله تیموری (رئیس محترم دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری) و اعلام موافقت با میزبانی آن دانشگاه برای اجلاس ۴۹ در تاریخ ۹۸/۰۳/۱۲

۱۳-۱- مکاتبه با جناب آقایان دکتر اسدالله تیموری (رئیس محترم دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری)، دکتر علی نجفی نژاد (رئیس محترم دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان)، دکتر محسن عدالت (رئیس محترم دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز)، دکتر جهانشیر شاکرمی (رئیس محترم دانشکده کشاورزی دانشگاه لرستان) و دکتر احمد لندی (رئیس محترم دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز) درخصوص بررسی موضوع سیلاب جهت طرح در اجلاس چهل‌ونهم در تاریخ ۹۸/۰۴/۱۰

۱۴-۱- مکاتبه با جناب آقای دکتر مرتضی ستائی مختاری (رئیس محترم دانشکده کشاورزی دانشگاه جیرفت) و درخواست ارسال نظرات در خصوص مشکل پذیرش دانشجو بدون آزمون در مقطع کارشناسی در تاریخ ۹۸/۰۴/۱۱

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

۲- جلسات

۲-۱- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی با جناب آقای دکتر احمدعلی کیخا (رئیس محترم کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی) در رابطه با تبیین همکاری‌های راهبردی بین آن کمیسیون و گردهمایی رؤسای موسسات آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی کشور در تاریخ ۹۷/۰۳/۳۰

۲-۲- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی در رابطه با بررسی پرداخت حق عضویت اعضای گردهمایی و سازوکار همکاری با کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط‌زیست در تاریخ ۹۷/۰۴/۰۴

۲-۳- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی در رابطه با بررسی موضوعات و طرح‌های (بایدها و نبایدهای بخش کشاورزی و منابع طبیعی) دریافت شده از دانشکده‌های کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ ۹۷/۰۴/۲۵

۲-۴- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی در رابطه با بررسی موضوعات و طرح‌های (بایدها و نبایدهای بخش کشاورزی و منابع طبیعی) دریافت شده از دانشکده‌های کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ ۹۷/۰۶/۱۷

۲-۵- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی در رابطه با بررسی موضوعات و طرح‌های (بایدها و نبایدهای بخش کشاورزی و منابع طبیعی) دریافت شده از دانشکده‌های کشاورزی و منابع طبیعی و چگونگی ارسال آنها به کمیسیون در تاریخ ۹۷/۰۷/۰۴

۲-۶- تشکیل جلسه هیأت امنای دبیرخانه گردهمایی با جناب آقای دکتر ابوالقاسم دولتی (مدیرکل محترم دفتر گسترش آموزش عالی) در رابطه با نیازسنجی رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی و ماده ۲۱ و ۲۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ ۹۷/۰۷/۱۶

۲-۷- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی با جناب آقای دکتر احمدعلی کیخا (رئیس محترم کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی) در رابطه با بایدها و نبایدهای بخش کشاورزی و منابع طبیعی و ارائه گزارش مکتوب و مجلد شده نظرات دانشکده‌های کشاورزی و منابع طبیعی به آن کمیسیون در تاریخ ۹۷/۰۸/۲۸

۲-۸- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی در رابطه با جمع‌بندی مطالب و مباحث مرتبط با کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست و تصمیم‌گیری در ارتباط با اجلاس ۴۹ در تاریخ ۹۷/۰۹/۲۱

۲-۹- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی با جناب آقای دکتر مسعود شمس بخش (مشاور وزیر و مدیرکل دفتر وزارتی) در رابطه با دبیر تخصصی کمیسیون کشاورزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در شورای عالی تحقیقات و فناوری و بودجه مربوط به کارورزی دانشجویان مقطع کارشناسی در تاریخ ۹۷/۱۰/۲۳

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

۱۰-۲- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی با مسئولان مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در رابطه با بررسی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در تاریخ ۹۷/۱۱/۲۴

۱۱-۲- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی در رابطه با بررسی دو طرح "رونق بخشی اقتصاد مناطق روستایی" و "سامان دهی پس از برداشت محصولات میوه و سبزی" که توسط جناب آقای دکتر شاهی جهت ارسال به کمیسیون کشاورزی تدوین شده و تصمیم گیری در مورد حق عضویت اعضای گردهمایی و اجلاس ۴۹ در تاریخ ۹۸/۰۱/۲۱

۱۲-۲- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی در رابطه با بررسی دستورالعمل اجرایی نشست های گردهمایی ویژه مؤسسه میزبان و بررسی موضوعات اجلاس چهل و نهم در تاریخ ۹۸/۰۳/۲۲

۱۳-۲- تشکیل جلسه هیأت امنای گردهمایی با جناب آقای دکتر مسعود برومند (معاون پژوهش و فناوری وزارت عتف) در رابطه با دبیر تخصصی وزارت عتف در شورای عالی تحقیقات و فناوری در تاریخ ۹۸/۰۴/۳۱

پس از آن، باتوجه به حضور جناب آقای دکتر احمدعلی کیخا (رئیس کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی) در جلسه، اعضای گردهمایی سؤالات و موضوعات مدنظر خود را از ایشان پرسیدند.

دکتر حسین صالحی ارجمند: بحث ادغام رشته های کشاورزی لازم است در این جلسه بررسی شود.

دکتر جهانگیر عابدی کوپایی: یکی از دستاوردهای این گردهمایی کارورزی است اما اعلام شده که بودجه کارورزی به وزارت جهاد کشاورزی واگذار گردیده است، بنابراین یکی از دستاوردهای این گردهمایی از بین رفته است.

دکتر محمد شاهی: ضمن تشکر از دکتر کیخا فرمودند در جلسه ای که با دکتر کیخا داشتیم نظرشان این بود که باید از بحث و صحبت خارج شده و وارد عمل شویم. به درخواست مجلس باید ها و نبایدهای بخش کشاورزی و منابع طبیعی را تهیه و تدوین کرده و به مجلس ارائه کردیم. همچنین دو طرح نیز ارسال شد. به نظر می رسد دکتر کیخا فراموش کرده اند که با ما قول و قراری داشته اند. سؤال من از دکتر کیخا این است که چرا برای تشکیل جلسه از سوی کمیسیون همکاری صورت نگرفت؟ همچنین به نامه ایشان که در مورد همفکری جمعی برای رونق تولید بود پاسخ داده شد و در آن نامه، موضوع الگوی مناسب کشت مطرح شد. بحث عدم وجود سامانه ترویجی مناسب که پاسخگوی کشاورزان و گلخانه داران باشد ارائه گردید. لازم است الگوی مناسب کشورهای خارجی را وارد کرده، بومی سازی و استفاده کرد. همچنین مطرح شد که با وجود دانشکده های کشاورزی، سازمان تات لازم نیست فعالیت های آموزشی داشته باشد.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

دکتر قادر دشتی: نظر من و همکارانم این است که در این گردهمایی بیشتر به مسائل دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها رسیدگی شود. از جمله موارد مشکل‌دار در دانشکده‌ها، بحث ارتقاء اساتید، بحث پذیرش دانشجو و بحث ادغام رشته‌هاست. چرا تمام رشته‌های یک دانشگاه براساس کنکور است ولی برای دانشگاه‌های دیگر کنکور وجود ندارد. همچنین در مورد کارورزی نیز باید هم‌اندیشی صورت گیرد.

دکتر احمد نظامی: گسترش بی‌رویه مؤسسات آموزش عالی از جمله دانشگاه آزاد، غیرانتفاعی، پیام‌نور و علمی-کاربردی بسیار به کشاورزی لطمه وارد کرده است و دانش‌آموختگان کشاورزی این مجموعه‌ها بسیار ضعیف هستند. همچنین مباحثی که اخیراً در مورد حقوق و مزایای اعضای هیأت علمی در مجلس مطرح شده آنها را ناراحت کرده و میل به بازنشستگی داشته و با این وضعیت از کشور خارج خواهند شد.

دکتر احمد لندی: قانون خاک بعد از حدود ده سال با پیگیری انجمن علوم خاک و مجلس مصوب شد. از قانونگذاران می‌خواهم اجازه ندهند این قانون به وزارت جهاد کشاورزی واگذار شود و لازم است از جهاد به‌عنوان دستگاه دولتی نظارتی استفاده شود. در مورد پذیرش دانشجو، تعیین ظرفیت باید توسط وزارت علوم انجام شود. آیا برای رشته‌های مکانیک و برق، وزارت صنعت و نیرو ظرفیت تعیین می‌کنند؟

دکتر ابراهیم پورجم: در بحث آموزش و پژوهش در بخش کشاورزی یک اشکال اساسی ساختاری وجود دارد و این است که دو بخش پژوهشی وجود دارد، بخش پژوهش در وزارت علوم و بخش پژوهش در سازمان تات که به مراتب از وزارت علوم بزرگتر است. البته این یک ظرفیت برای کشور است، اما چگونگی بهره‌برداری از این فرصت باید مورد بررسی قرار گیرد. الان در کشور دو مرکز پژوهشی است که هیچ ارتباطی بین آنها وجود ندارد و برای ایجاد این ارتباط باید چاره‌اندیشی کرد. در دانشگاه‌ها، بودجه پژوهشی تعریف نشده است و لازم است دانشگاه، نیازهای کشور را تأمین و تقاضامحور باشد و بودجه خود را سازمان‌های مربوطه دریافت نماید. اگر دانشگاه بخواهد در این زمینه ورود کند باید از وزارت جهاد کشاورزی طرح بگیرد، اما سازمان تات همه چیز را دچار مشکل کرده است و تا این ارتباط ایجاد نشود بخش کشاورزی از نقص تحقیقات آزاد نخواهد شد. همچنین سازمان تات در تمامی نقاط کشور دارای تشکیلات و حتی خانه‌های روستایی است و این می‌تواند برای شبکه ملی پژوهش و فناوری کشاورزی و منابع طبیعی مؤثر باشد. اکنون شبکه‌ای به نام شبکه ملی پژوهش و فناوری کشاورزی و منابع طبیعی وجود دارد که در سال ۱۳۸۹ از شورای گسترش مجوز گرفت و برای مدیر آن از طرف وزیر علوم حکم زده شد. در اوایل، شبکه دقیقاً مثل گردهمایی بود اما کم‌کم از هم جدا شدند و در سال ۱۳۹۷ اساسنامه آن تصویب و هیأت امنای آن تعیین شدند تا شبکه را فعال نمایند. اکنون باید شبکه را فعال کرده و در جهت نیازهای کشور و گرفتن طرح‌های کلان در سطح ملی وارد شد و اگر رؤسای دانشکده‌ها،

شماره
تاریخ
پست

طرح‌های پژوهشی خود را در راستای آن استوار کنند، نیازهای پژوهشی می‌تواند تأمین شود. شبکه ملی پژوهش و فناوری اگر فعال شود می‌تواند هماهنگی و انسجام در پژوهش را ایجاد کند و در اجرای طرح‌های کلان ملی مؤثر واقع شده و بودجه‌ای از بودجه‌های کلان ملی را به دانشکده‌ها منعکس نماید. اگر الان شبکه غیرفعال است به این دلیل است که بودجه‌ای ندارد و با تأمین بودجه فعال خواهد شد و دکتر تربتی نژاد قرار شد در این زمینه همکاری کنند. موضوع دیگری که مهم است بحث ورود دانشگاه‌ها به مسائل قانونی است و یک ماده قانونی می‌تواند سال‌ها دانشکده‌ها و اعضای هیأت علمی را درگیر مسایل فرعی کند. برای مثال قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی که به خوبی بررسی نشد و مورد تصویب قرار گرفت.

دکتر محمدتقی دستورانی: بحث قانون محدودیت در جذب دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی: الان در شورای گسترش از این قانون استفاده نامناسب می‌شود، به عنوان مثال هر گونه تقاضایی به ویژه برای دکتری می‌رود بدون اینکه وارد شورا شود، به استناد این قانون بررسی نمی‌شود، درحالی که در دوره ۴ ساله ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ همه جا دکتری گرفتند بدون اینکه پتانسیل لازم را داشته باشند و آنهایی که به هر شکل آن زمان اقدام نکردند و الان پتانسیل بالایی دارند تقاضاهایشان بررسی نمی‌شود. پیشنهاد می‌شود در مورد این موضوع به شکل مناسب‌تری برخورد شود.

دکتر عباس صمدی: کاهش ظرفیت پذیرش دانشجو مشکلات جدی در دانشکده‌ها ایجاد کرده است و باعث شده برخی از رشته‌ها زیر سؤال بروند. همچنین باعث شده تا دانشگاه‌ها نظر منفی نسبت به دانشکده‌ها و رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی داشته باشند.

دکتر شهاب قاضی: مسأله پژوهش در کشاورزی متأسفانه طوری شده که الان بودجه‌هایی که در امر پژوهش هزینه می‌شود مستقیماً مورد توجه مخاطبان کشاورزی اعم از کشاورزان و دامداران قرار نمی‌گیرد. این بحث نیاز به یک لایحه در مجلس دارد. الان حدود ۱۴ میلیون تن گندم تولید می‌شود و لازم است رقم حدود ۱۰ تومان برای بحث پژوهش از زمانی که کشاورز گندم را به سیلو تحویل می‌دهد در نظر گرفت یا مثلاً از حدود ۱۲ میلیون تن گوشت مرغ که تولید می‌شود، زمانیکه مرغدار، مرغ را به کشتارگاه می‌فروشد ده تومان برای پژوهش در نظر گیرد، چیزی در حدود ۱۲۰ میلیارد تومان برای پژوهش هدفمند در نظر گرفته می‌شود که هیچ هزینه آنچنانی برای تولید کننده هم ندارد و می‌تواند تحول خوبی در بحث محصولات کشاورزی ایجاد کند. من یک اطلاع‌رسانی هم انجام دهم که برای اولین بار در سابقه وزارت علوم دانشگاه رازی موفق شد یک رقم دانه روغنی به نام کاملینا ایجاد کند که می‌تواند معضل تولید روغن در کشور را حل کند. این گیاه، گیاهی است کاملاً دیمی و بدون نیاز به آب و ۳۰ درصد روغن با کیفیت بالا دارد و غلاف آن کاملاً بسته بوده و ریزش ندارد. ترکیب روغن فوق‌العاده خوبی از نظر تناسب بین امگا ۳ و امگا ۶ دارد و در هر هکتار

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

می‌تواند تولید و میزان درآمد کشاورز را دو برابر کند. این محصول ثبت رقم هم شده است اما متأسفانه این محصول در چرخه توزیع در بین کشاورزان قرار نمی‌گیرد و لازم است این موضوع نیز مورد توجه باشد.

دکتر جعفر عبدالله‌زاده: لازم است در بحث آموزش بخش کشاورزی سازماندهی صورت گیرد، دانشجوی فارغ‌التحصیل تربیت بدنی برای دوره ارشد در رشته‌های کشاورزی معرفی می‌شود، دانشجوی فوق لیسانس زراعت برای دکترای بیماری‌شناسی برای مصاحبه می‌آید و لازم است در این خصوص فکر شود. در مورد کارورزی لازم است بودجه آن در ردیف مشخص به دانشگاه‌ها ابلاغ شود، در دانشگاه کردستان هنوز نتوانسته‌ایم بودجه کارورزی برای سال ۹۷ را دریافت کنیم. برای سال ۹۸ هم لازم است دانشکده‌ها را در نحوه هزینه‌کرد بودجه کارورزی تام‌الاختیار قرار دهند، مثلاً دانشکده‌ها می‌توانند خودشان را آماده کنند و بودجه‌ای که در اختیارشان قرار می‌گیرد صرف آماده‌سازی کنند تا دانشجویها بتوانند کارورزی را در دانشگاه‌ها بگذرانند. در مورد مراکز تحقیقاتی کشاورزی، زمانی بحث ادغام با وزارت عتف بود اما به هر دلیلی انجام نشد، باید این ادغام انجام شود و یا راهکاری اندیشیده شود تا از پتانسیل‌های هر دو مرکز استفاده شود، الان وزارت عتف خیلی نمی‌تواند در بحث تقویت دانش‌آموختگان کشاورزی به تنهایی مفید واقع شود و باید از پتانسیل وزارت جهاد کشاورزی استفاده کرد. بحث بعدی کمک به اشتغال‌زایی دانش‌آموختگان است و برای مثال می‌توان طرحی داد که اگر کشاورز، میزان زمین کشاورزی بالایی داشته باشد مجبور به داشتن مهندس ناظر باشد.

دکتر حسین آذرنیوند: بحث آموزش کشاورزی در کمیسیون آموزش مطرح است. مسائل دیگر آن در کمیسیون کشاورزی و لازم است این دو کمیسیون با هم در ارتباط باشند. زمانی که من دانشجو شدم یک دانشکده منابع طبیعی در ایران وجود داشت و سالی ۶۰ دانشجو می‌گرفت که ۱۰ درصد آنها دختر بودند اما الان همه جای کشور دانشکده منابع طبیعی وجود دارد از پیام نور، آزاد، غیرانتفاعی و دولتی. الان دانشگاه‌ها، آنقدر زیاد شده‌اند که دیگر دانشجو وجود ندارد و نمی‌توان دانشجو جذب کرد و در نتیجه دانشکده‌ها یکی پس از دیگری بسته می‌شوند. از طرفی دیگر در مجلس برخی طرح‌ها و لوایح‌ها بدون اینکه کارشناسی و بررسی شوند مورد تصویب قرار می‌گیرند. منابع طبیعی و حفاظت جنگل‌ها مسأله‌ای بسیار مهم است ولی اکنون قانونی گذاشته شده که اجازه نمی‌دهد حتی برای آموزش نیز از آنها استفاده کرد. در دانشکده منابع طبیعی در رشته جنگلداری وقتی اجازه بریدن حتی یک شاخه را نداریم، بهره‌برداری و جنگلداری و مسائل آموزشی را چگونه آموزش دهیم؟ می‌باید در این رابطه فکری کرد و حداقل برای آموزش و تحقیق مورد استفاده قرار گیرند. برای مثال یک جنگل در شمال ایران وجود دارد که هم قسمت بهره‌برداری شده در آن وجود دارد و هم قسمت غیر بهره‌برداری شده، لازم است این دو بخش را با هم مقایسه کرد، آن وقت بحث و صحبت و قانونی که وضع خواهد شد با اشراف و واقع‌گرایی همراه خواهد بود. در بحث بهره‌وری هم همین است، الان چرا باید مسائل مربوط به

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

کارورزی را واگذار کنیم به وزارت جهاد کشاورزی، الان تشکیلات جهاد، خودشان کار روزمره ندارند و اگر ما دانشجویی را به آنجا بفرستیم، وضعیت کشاورزی و منابع طبیعی صدبرابر بدتر خواهد شد.

دکتر عبدالمحمد عابدیان: توجه به بخش منابع طبیعی باید بیشتر باشد، حس من این است که منابع طبیعی در ذیل کشاورزی گم شده است. در سخنرانی‌ها و موارد مطروحه این اجلاس بحث منابع طبیعی شامل آب، خاک، جنگل، مرتع، دریا، شیلات و محیط‌زیست بسیار کم است. منابع طبیعی ظرفیت‌های زیادی دارد و خواهش من این است که در مجلس، دولت و در همین اجلاس به آنها توجه لازم صورت گیرد. مشکل دوم وضعیت اقتصادی کشور و بحث بودجه‌های پژوهشی است، چگونه با این وضعیت کشور می‌شود پژوهش را با این کیفیت حفظ کرد و پیش برد.

دکتر غلامعباس اکبری: دانشگاه آزاد الان حدود ۱۶۰۰ دانشجو و حدود ۱۶۰۰ استاد در سطح کشور دارد، یعنی به ازای هر دانشجو یک استاد، مطالبی که دکتر پورجم در مورد حضور محققین در سازمان تات فرمودند مهم است. نکته مهمی که لازم است به آن توجه شود این است که ادغام سازمان تات و وزارت علوم باید به یک شکل انجام شود وگرنه ما نمی‌توانیم در مورد تحقیقات کشاورزی نظر دهیم و این یک معضل بزرگ است. نکته دیگر در مورد دستاوردهای دانشکده‌های کشاورزی است، دستاوردهای دانشکده‌های کشاورزی هیچ جایگاهی در جامعه ندارند، چند دستاورد از دانشکده‌ها در بخش کشاورزی وارد شده و مورد استفاده قرار گرفته است؟ هر سال تعداد زیادی دانشجوی فوق لیسانس و دکتری تربیت می‌کنیم، پایان‌نامه می‌دهیم، اما وارد عرصه تولید نمی‌شوند و مدام می‌گوییم بودجه پژوهشی کم است، با همین مقدار هم هیچ استفاده‌ای نکرده‌ایم. نقش دانشکده‌ها و اثرگذاری آنها در جامعه خیلی کم است و باید برای این موضوع راهکاری پیدا کرد، لازم است فرد یا سازمانی پیوند بین کشاورزان و دانشگاه‌ها را ایجاد کند.

دکتر عیسی ابراهیمی: همه ما وظیفه خود را تربیت نیروی انسانی می‌دانیم، اگر بررسی شود خواهیم دید که در طول ۴۰ سال گذشته ظرفیت پذیرش دانشجویان در رشته‌های کشاورزی بسیار افزایش یافته است، در حالی که نظام پزشکی اجازه نداده حتی یک نفر اضافه شود و اکنون شغل برای آنها وجود دارد. بیشترین رقابت بین باهوش‌ترین فرزندان این کشور برای پزشک شدن است و به دلیل اینکه کار وجود ندارد، کسی نمی‌خواهد وارد رشته‌های کشاورزی شود. اگر شغل ایجاد شود حتماً دانشجویهای باهوش و بهتری وارد رشته‌های کشاورزی خواهند شد و تحقیقات شکل می‌گیرد و جهت‌دار می‌شود.

دکتر علی اصغر ساکی: نظام پزشکی اجازه نمی‌دهد دانشکده دندانپزشکی در جایی که شرایط ندارد ایجاد شود ولی کشاورزی در همه جا وجود دارد. ما نیازمند قانون به کارگیری دانش‌آموختگان کشاورزی در نظام مهندسی هستیم.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

همچنین می‌توان با دادن وام‌های بلندمدت با کارمزد کم و با اجاره دادن زمین‌ها از منابع طبیعی به فارغ‌التحصیلان به اشتغال آنها کمک کرد و به کارگیری دانش‌آموختگان به عنوان مهندس ناظر، راهکاری برای اشتغال آنهاست. تجمع دانشکده‌های کشاورزی نیز باید مدنظر قرار گیرد. لازم است کنکور برای همه رشته‌ها وجود داشته باشد. توجه به دروس عملی باید بیشتر باشد. همکاری‌های علمی بین دانشگاه‌ها و سایر مراکز باید بیشتر شود و در این زمینه نیازمند قانون‌هایی هستیم تا مراکز موظف باشند با دانشگاه‌ها همکاری کنند.

دکتر کاظم پوستینی: اعتباری برای کارورزی تصویب شده اما دانشکده‌ها نمی‌توانند آن را دریافت نمایند، به دلیل اینکه برای آن عنوانی وجود ندارد. در نامه‌ای که به مجلس فرستاده شد درخواست گردید تا کارورزی در ردیفی مستقل به دانشگاه‌ها ابلاغ شود. اعلام شد که در قالب کد برنامه‌ای با عنوان ارتقای کیفیت (کارورزی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی) باشد. اگر اینچنین شود تمام دانشکده‌ها خواهند توانست بودجه را دریافت کنند و تقاضا می‌شود که مساعدت فرمایید و در بودجه سال ۱۳۹۹ اعمال شود.

دکتر اسدالله تیموری: الان در آمریکا طرح‌هایی در حال اجراست برای حمایت از دانشجویان رشته‌های کشاورزی، بیش از ۴۵ درصد از دانشجویها را از روستا جذب می‌کنند و آنهایی که جذب می‌شوند به آن‌ها معافیت سربازی داده و حتی تا ۵۰ درصد هزینه‌های آنها را تأمین می‌کنند. در کشور ما نیز باید به نظام جذب دانشجو توجه کنیم و از کمیسیون کشاورزی می‌خواهیم برای این بخش نگاه حمایتی داشته باشد. همچنین طرح و مطالعه‌ای در مورد ارتباط بین دانشکده‌های کشاورزی و مراکز تحقیقاتی در حال انجام است که هیأت امنایی گردهمایی می‌توانند در این زمینه ورود کنند و همچنین اعضای محترم اگر نظری دارند ارائه دهند تا تصمیم‌سازی مناسبی صورت گیرد.

دکتر احمد علی کیخا: واقعیت این است که من انگیزه‌ای برای آمدن به این جلسه نداشتم و از قبل برنامه‌ریزی کرده بودم تا در همایش آب در کرمان حضور یابم و دکتر تربتی‌نژاد باعث حضور من در این اجلاس شدند. کارهایی که قرار بود انجام شود، عامل انجام ندادنش من نبودم. من گفتم هر کاری روی میز من گذاشته شود انجام خواهیم داد اما هیچ چیزی گذاشته نشد. می‌دانم که شما مسئول تربیت متخصصین کشاورزی هستید. اگر دانشکده‌های کشاورزی در طول عمرش یک نفر را تربیت کند که یک روزی وزیر کشاورزی یا وزیر نیرو شود و بتواند کشور را در آن بخش نجات دهد تمام هزینه‌هایش را جبران کرده است. هفته گذشته یک جلسه غیرعلنی در مجلس شورای اسلامی بود که با حضور مسئولان وزارت جهاد کشاورزی پیرامون مسائل کشاورزی با وزیر محترم صحبت شد. به وزیر گفتم تا زمانی که رئیس کمیسیون هستم چیزی جز منافع بخش کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست نخواهم دید.

روز گذشته در همین جا بازدید پرچالشی داشتیم. فردی ۲۵۰ میلیارد تومان سرمایه‌گذاری کرده، همه دانش، تجربه و پیشینه خانوادگی خود را گذاشته و پایانه صادراتی محصولات کشاورزی ایجاد کرده است. از دو پایانه صادراتی دیگر نیز بازدید داشتیم که در دولت‌های قبل تصویب شده است. در پایانه‌ها به دنبال این هستند که اتصال بین خریدار خارجی و تولیدکننده داخلی را فراهم کنند، میزان خرید کشورهای همسایه را برآورد کرده‌اند. اما وقتی که از ایشان سوال می‌کنی که قرار است این محصول توسط چه کسی و طبق چه پروتکلی تولید شود؟ جواب قانع‌کننده‌ای وجود ندارد. مطمئنم اگر چند سال بعد بازدید کنیم این فرد به بدهکار بانکی تبدیل شده و در گوشه‌ای از زندان خواهد بود و سرمایه هم در اینجا رها خواهد شد. دیروز در همین جا از مجموعه مرغ لاین بازدید داشتیم، باعث افتخار است که کشور، جزو باشگاه شش کشوری است که دارای لاین هستند، وقتی سؤال می‌شود با وجود اینکه این لاین با بقیه تفاوت عملکرد زیادی دارد چرا کشاورزان و دامداران سراغ آن نمی‌آیند، می‌بینیم بیش از این که دلایل فنی مؤثر باشد ملاحظاتی که در دستگاه‌ها و تشکیلات وجود دارد تأثیرگذار است. آیا امکان این نبود که تعدادی از متخصصین اصلاح نژاد دام را در آنجا جمع کنیم و از ایشان بخواهیم در ده سال آینده در بین شش کشور رتبه اول تا سوم را داشته باشیم. آیا امکانش نبود؟؟ حتماً امکان‌پذیر است.

اما در مورد گلخانه‌ها: آیا می‌خواهیم تولید محصولات گلخانه‌ای را توسعه دهیم؟ دکتر عمادی نماینده وزارت جهاد کشاورزی در فائو می‌گفتند ایران صرفاً به دنبال وارد کردن تجهیزات گلخانه‌های گران قیمت است. چه کسی باید دولت را راهنمایی کند و مغز متفکر کشاورزی کشور کجاست؟؟ چرا در سواحل بوشهر و بندرعباس تولید و پرورش میگو انجام نمی‌شود؟ آیا تولید میگو هم تکنولوژی خاصی می‌خواهد؟

در وزارت بازرگانی گفتم برای زنجیره تولید هر چه بخواهید پول می‌گذارم ولی می‌شود بگویید زنجیره تولید یعنی چی؟ شما رؤسای دانشکده‌های کشاورزی مفهومی معرفی کنید به این کشور که زنجیره تولید وقتی صحبت می‌کنیم بدانیم یعنی چی؟ رئیس مجلس می‌گوید برای زنجیره‌های تولید پول بگذار، من می‌خواهم بدانم برای چه کاری؟ پاسخ روشنی نیست و به همین دلیل هم گذاشته نمی‌شود. سالی ۲-۳ میلیارد تومان برای آبیاری قطره‌ای گذاشته می‌شود، به نظر من این اشتباه است. به نظر شما آیا همچنان پول بگذاریم؟ برای اینها بگذاریم بهتر است یا برای گلخانه‌ها؟ در آبیاری قطره‌ای فقط صرفه‌جویی در آب است اما گلخانه هم تولید دارد هم اشتغال و هم صرفه‌جویی در آب. شما رؤسای دانشکده‌ها برای خود مأموریت تعریف کرده‌اید، بررسی کنید و ببینید از این مأموریت‌ها کدام یک اجرا نشده است و چرا؟ اگر خارج از توان شما است چرا در حیطه مأموریت خود گذاشته‌اید و اگر هست چرا انجام نشده است؟ دو هفته پیش در تبریز شرکت‌های خدماتی-حمایتی جلسه داشتند، قبل از جلسه مطالعه‌ای در مورد آن‌ها داشتیم دیدم بنگاه توسعه ماشین‌های کشاورزی، شرکت تولید سم، شرکت پخش کودهای شیمیایی، شرکت تهیه، تولید و توزیع بذر و

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

نهال همه با هم یکی شدند و شرکت خدماتی حمایتی کشاورزی را تشکیل داده‌اند، از آنها سؤال کردم عمده فعالیت شما چیست؟ فرمودند ۸۵ درصد کار ما توزیع کود است.

یکی از مشکلات اصلی توسعه نیافتگی کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور است. این سازمان بحث بودجه‌اش بر برنامه غالب شده و تنها، دستگاه توزیع کننده پول شده است و برنامه‌ای در کشور وجود ندارد. حداقل در بخش‌های مرتبط با کشاورزی، برنامه‌ای در کشور ندیدم. اکنون تصمیم گرفتم گزارش‌های نظارتی در هشت ماه باقیمانده از استان‌ها تهیه کنیم به صورت یکپارچه، مثلاً در آذربایجان شرقی بخش آب، کشاورزی و محیط زیست را در کنار هم قرار دهیم و مشکلات هر استان را پیدا کنیم. سیاست‌ها در سطح کلان چیز دیگری است و در عرصه عمل راه دیگری طی می‌شود. در خوزستان که ۵۰ درصد حجم سدهای این کشور در آنجاست، با توجه به زمین‌های مناسب، درجه و نور کافی و آب کافی باید کشور را نان می‌داد، اما باز هم مردم و کشاورزان گرفتار گزارشات سیل هستند. من به آقای دکتر زند گفتم که برای علمی کردن کشاورزی در این کشور یک چیزی را آماده کنید تا قانونی کنیم و دو سه بار هم تأکید کردم اما جوابی نیامد. سال گذشته بازدیدی داشتم از مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم سازی رازی و به آن‌ها گفتم از نظر من شما مؤسسه تحقیقاتی هستید و نه تولیدی، به من بگویید در خلق واکسن چه کرده‌اید؟ مؤسسه‌های مانند شما در دنیا کجای کارند و شما کجا؟ چقدر در سال داریم واکسن وارد می‌کنیم و پول از کشور خارج می‌شود. در مورد شمال کشور اگر به همین صورت پیش رویم منابع آب و خاک و محیط زیست در شمال کشور را از دست خواهیم داد ولی همه نظاره‌گر هستیم. اگر برای آنها که خانه‌ها را فقط برای آخر هفته می‌سازند مالیات سنگین می‌گذاشتیم تا ترغیب شوند که به هتل‌ها و اماکن عمومی بروند و از آن مالیات به کشاورزان پرداخت می‌کردیم آیا نمی‌شد جلوی این تخریب را بگیریم؟ شما می‌توانید مؤثر باشید به شرطی که به صورت جمعی نظرات خود را بیان کنید با رعایت انصاف و آگاهی. اگر بگویید، حتماً دیده و شنیده خواهید شد. تا الان ۴۹ اجلاس داشته‌اید تاکنون چند قطعنامه وزین که خطاب به رهبری، رئیس جمهور، رئیس مجلس و نمایندگان مجلس باشد ارائه کرده‌اید؟

اما در مورد اتاق بازرگانی، من رفته بودم نمایشگاه فرش و صنایع دستی، تابلویی بود نقره کاری و حدود ۵ کیلو گرم نقره با قیمت حدود ۵۰ میلیون تومان در آن کار شده بود و حدود ۸ ماه برای ساخت آن لازم است و یک میلیارد و دویست میلیون تومان قیمت داشت و با قیمت ۶۰۰ تا ۷۰۰ میلیون تومان به راحتی فروخته می‌شد، کدام صنعت را داریم که ۵۰ میلیون بگذاریم و در ۸ ماه بشود ۵۰۰ میلیون؟ کدام دانشکده را برای این‌ها ساختیم؟ و کدام استاد هنر را برای این کار گمارده‌ایم؟ در آنجا فرش سه میلیاردی هم بود، اگر پولی که در خودرو گذاشتیم در اینجا می‌گذاشتیم الان حرف‌هایی برای گفتن داشتیم.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

در آران و بیدگل، شهرک فرش ماشینی را بازدید کردم که ۱۲۰۰ واحد تولیدی داشت، ماشین‌آلاتی که برای ساخت فرش‌ها بود از بلژیک و آلمان وارد می‌شد. آیا نمی‌شد مهندسی معکوس کرد و این ماشین‌ها را خودمان تولید می‌کردیم. متأسفانه جهت‌گیری‌های ما درست نیست و منتظریم که دیگران برای ما تصمیم بگیرند. شما باید وارد صحنه شوید و در تصمیم‌گیری‌ها نقش داشته باشید. شما باید که می‌توانید به توسعه و پیشرفت کشور کمک کنید. ما به خواسته‌ها و اهدافی که مد نظرمان است نخواهیم رسید مگر اینکه در دانشگاه‌ها پوست‌اندازی داشته باشیم. لازم است متناسب با کشاورزی و منابع طبیعی خودمان را تجهیز کنیم، هم اندیشه و هم سازوکارهایی را که داریم، اگر این اتفاق نیفتد ما به توسعه کشاورزی نخواهیم رسید، هرچند معتقدم توسعه کشاورزی در این کشور در شرایط موجود بسیار راحت است. الان به دلیل تحریم‌ها، تمام فعالیت‌های کشاورزی اقتصادی شده است. الان اگر مرزها را باز کنیم تمام محصولات صادر خواهد شد ولی به دلیل حمایت از مصرف‌کننده جلوی صادرات را گرفته‌ایم. سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور متولی اشتغال برای مهندسين کشاورزی و منابع طبیعی نیست، این سازمان براساس قانون کارش مهندسی کردن کشاورزی و امور مربوط به آن است.

دکتر محسن عدالت: مشتری ما کشاورز است اما وقتی کشاورز توانمند نیست از دانشکده‌های کشاورزی طلب پژوهش نخواهد کرد. کشاورزی که یک هکتار یا کمتر زمین دارد برایش صرف نمی‌کند به دانشگاه مراجعه کند. در آن کشورهایی که طالب نتایج پژوهشی از دانشگاه‌ها هستند، سرانه زمین کشاورز بالاست. کشاورزان بزرگ هم که می‌آیند، سازمان تات وعده‌هایی به آنها داده و کار دانشکده‌ها را خراب می‌کند. سازمان تات در همه کارها می‌خواهد سهیم باشد.

دکتر احمدعلی کیخا: دانشکده‌های کشاورزی نامه کتبی به کمیسیون کشاورزی مجلس ارائه نمایند و متعهد شوند که سیاست‌ها و راه‌های توسعه منابع آب، خاک، کشاورزی، محیط زیست و منابع طبیعی پیرامون خود را تهیه نمایند و اعلام کنند اگر دولت این موارد را اجرا کند ظرف ۵ تا ۱۰ سال، کشاورزی آن منطقه توسعه می‌یابد، کمیسیون با تمام قدرت، موارد پیشنهادی دانشکده‌ها را پیش خواهد برد. در نامه‌ای به وزارت جهاد کشاورزی نوشتم چرا ما نمی‌توانیم از نوار شمالی کشور که از نظر اقلیم و منابع آب و خاک با هلند مشابه است استفاده کرده و حداقل نصف درآمد هلند را داشته باشیم؟ اما پس از گذشت یکسال هنوز جوابی دریافت نشده است. حال از شما رؤسای دانشکده‌های کشاورزی این سؤال را می‌پرسم و تقاضا دارم جواب را به کمیسیون کشاورزی مجلس اعلام نمایید.

گروه‌مایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

کارورزی

دکتر کاظم پوستینی (هیأت علمی دانشگاه تهران): نکته محوری در بحث کارورزی رسیدن به مهارت عملی دانشجویان است، در گذشته هم کارورزی وجود داشت اما در آن، دانشجویان نظاره‌گر بود اما در اینجا تأکید می‌شود دانشجویان خودش کارها را انجام دهد. هدف اصلی کارورزی، تلاش، کار و عمل دانشجویان است. اگر این اتفاق نیفتد باز هم به شکل قبل خواهد شد و یادگیری از بین خواهد رفت. در کشورهای دیگر، مجریان، دانشگاه‌ها یا مراکز حمایت شغلی یا روستایی هستند و ارگان‌های خصوصی نیز در این حوزه وارد می‌شوند و دانشجویان متناسب با دستگاه‌های اجرایی، خودشان را آماده می‌کنند تا جذب بازار کار شوند، ولی در ایران این اتفاق بسیار کم است. در ایران از قدیم، عدم کارایی فارغ‌التحصیلان را داشتیم و تا همین الان هم ادامه دارد و یک مشکل و چالش اساسی کشور و کشاورزی بوده است و علت آن هم این است که کار عملی را به صورت جدی پیگیری نمی‌کنیم و واحدهای عملی به صورت جزئی به دانشجویان آموزش داده می‌شود. در آلمان یک سال قبل از دوره کارشناسی، داوطلب کارشناسی در مؤسسه خصوصی وارد شده و کار می‌کند. در انگلستان دانشجویان اکثراً از خانواده کشاورز هستند و نیاز به گذراندن واحدهای عملی ندارند. در سال ۱۳۵۲ در ششمین کنفرانس ارزیابی نظام آموزشی به شاه گزارش می‌دهند که لیسانس‌های کشاورزی دانش و تجربه لازم برای سازمان دادن تولید کشاورزی و تحقق زندگی روستایی را به دست نمی‌آورند و به همین دلیل ۷۸ درصد فارغ‌التحصیلان به مشاغل غیرمرتبط با رشته‌هایشان روی می‌آورند. در صفحه ۴۴ این گزارش ارائه شده است که آموزش عالی کشاورزی نتوانسته به حل مسائل عمده تولید کشاورزی و نوسازی روستایی کمک کند و بعد از انقلاب نیز همین روند تا کنون ادامه یافته است. در دوره انقلاب فرهنگی تصمیم گرفته شد تا دوره کارشناسی به دو دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته تقسیم شود و در بین این دوره‌ها، دو سال به صورت سربازی، عملی کشاورزی انجام گیرد تا مهارت دانشجویان افزایش یابد، اما به دلیل اینکه ابزار آن وجود نداشت عملیاتی نشد و در این طرح همه ارگان‌ها عقب کشیدند و ناموفق این طرح خارج شدیم. در دوره‌های بعد به دنبال تقویت واحدهای عملی بودیم و دانشگاه‌ها وارد عمل شدند، نظیر عملیات کشاورزی، این‌ها موارد خوبی بود اما مدیریت تولید را به همراه نداشت، چیزی که الان در مورد کارورزی مد نظر است، این است که مدیریت تولید توسط دانشجویان انجام گیرد. در گروه‌مایی تعداد زیادی از جلسات به این موضوع اختصاص داشته و در این زمینه بحث‌های زیادی صورت گرفته است. در رفسنجان، الزامی یا اختیاری بودن کارورزی مورد بحث بوده، در سنجیدگی تجربه‌های دانشجویان در این زمینه ارائه گردید، در شیراز پیشنهاد شش ماه کار برای کارورزی مطرح شد و تبادل نظر با دانشگاه‌ها صورت گرفت تا به این الگوی کنونی رسیده‌ایم. پیگیری موضوع کارورزی چند دستاورد مهم به دنبال داشته که به شرح زیر است: ۱- ۶ تا ۱۲ واحد به واحدهای درسی دوره کارشناسی بعنوان کارورزی اضافه شد، ۲- تصویب ماده ۲۳ قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی، ۳- حمایت مالی از کارورزی در قانون بودجه و قرارداد اعتبار برای

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

کارورزی در قانون بودجه سال ۹۷، ۴- تهیه سرفصل‌های ویژه با محوریت کار توسط دانشجو در گردهمایی و ۵- توافق نامه وزارت علوم و وزارت جهاد کشاورزی در اردیبهشت سال ۱۳۹۸. مهمترین دستاوردی که به دست آمده، انسجام و هماهنگی همه دانشکده‌های کشاورزی در اجرای کارورزی بوده است. هم اکنون برخی از دانشکده‌های کشاورزی کارورزی را شروع کرده‌اند: دانشکده کشاورزی دانشگاه کرمانشاه، طرح توسعه مهارت‌ها که توسط سازمان نظام مهندسی صورت گرفته، گروه علوم دامی دانشگاه فردوسی مشهد، گروه زراعت پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، دانشگاه ارومیه و شیراز که در ادامه گزارش اجرای کارورزی را ارائه خواهند داد. در مورد آینده کارورزی، لازم است همه دانشکده‌ها در اجرای آن کوشش نمایند. همچنین لازم است برای تخصیص کد ویژه کارورزی در قانون بودجه پیگیری‌های لازم به عمل آید، همچنین برای پرورش و تأمین استاد ویژه کارورزی در بلند مدت برنامه‌ریزی شود. پیشنهاد می‌شود کارگروه کارورزی در گردهمایی تشکیل شود تا به برقراری ارتباط و هماهنگی کمک نماید و در ساماندهی نظارت داشته باشد و اقدامات فرامجموعه‌ای را پیگیری نماید. دومین پیشنهاد، تشکیل کمیته کارورزی در دانشکده‌ها است تا در امور اجرایی نظارتی همکاری داشته و با کارگروه کارورزی در گردهمایی ارتباط داشته باشند. با اجرای کارورزی به رونق تولید، خودکفایی کشاورزی و انجام وظیفه شغلی خواهیم رسید و کارورزی، ایجاد اشتغال و کار آفرینی را در پی خواهد داشت. در ادامه مبحث کارورزی، جناب آقایان دکتر صمدی از دانشگاه ارومیه و دکتر عدالت از دانشگاه شیراز تجربیات و چگونگی اجرای کارورزی را ارائه کردند.

دکتر عباس صمدی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه ارومیه): یکی از معضلات اصلی دانشجویان عدم مهارت عملی در آنها است و از گذشته تاکنون به شکل‌های مختلف جهت رفع آن اقدام شده است و اکنون به کارورزی رسیده‌ایم. در دانشگاه ارومیه از ترم دوم درس کارورزی شروع می‌شود و تمام کارها توسط دانشجو انجام می‌گیرد. برای اجرای این درس نیاز به برنامه‌ریزی بود و بدین منظور، کمیته ساماندهی عملیات کشاورزی و منابع طبیعی تشکیل گردید و جلسات توجیهی برای اساتید و دانشجویان گذاشته شد و عملیات کارورزی برای دانشجویان بیش از ۷ ماه طول می‌کشد، از بهمن ماه تا پایان شهریور. علاوه بر کارهای عملیاتی در مزرعه، دانشجویان در بیش از ۳۰ کارگاه شرکت می‌کنند تا با عملیات کشاورزی و کارورزی آشنا شوند. کارگاه‌ها عبارتند از: آشنایی با نحوه کار تراکتور، آشنایی با گاوآهن، آشنایی با روش‌های کاشت مستقیم و خاک‌ورزی، کارگاه‌های آموزشی در مورد نمونه‌برداری خاک، آزمون خاک و توصیه کودی، تهیه کمپوست و ورمی کمپوست، کارگاه‌های بیماری‌شناسی و حشره‌شناسی، هرس درختان میوه، آشنایی با گلخانه‌ها و انواع آنها و گیاهان گلخانه‌ای، آشنایی با روش‌های آبیاری و آشنایی با روش‌های کشت هیدروپونیک. همراه با این کارگاه‌ها، دانشجو کار در مزرعه را نیز دنبال می‌کند، قبل از کاشت گیاه در فصل زمستان حدود دو ماه نشاء برخی از گیاهان در گلخانه تولید می‌شود و گیاهانی که کشت می‌شوند از گیاهان غالب منطقه هستند. در ارومیه گیاهانی

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

همچون چغندر قند، کنجد، آفتابگردان، فلفل، خیار، گیاهان دارویی مانند بادرشبو، گوجه‌فرنگی انتخاب می‌شوند و تمام مراحل از جمله کاشت، داشت، برداشت، فروش و بازاریابی توسط دانشجو انجام می‌شود. در حین این گزارش، تصاویر و عکس‌های مربوط به مراحل کاشت، داشت و برداشت محصولات که توسط دانشجویان انجام می‌شود نیز ارائه گردید. همچنین از مزارع چغندر قند، کارخانه‌های تولید قند و مزارع کلزا نیز بازدید به عمل می‌آید. بازدید از باغات اطراف ارومیه به منظور بررسی کمبود عناصر و توصیه کودی و بررسی آفات و بیماری‌ها نیز انجام می‌شود. ارزیابی عملکرد دانشجویان در شهریور ماه انجام می‌گیرد و این ارزیابی فقط توسط خود استاد انجام نمی‌شود و کمیته کارورزی در این ارزیابی دخیل است.

دکتر محسن عدالت (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز): در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ هیأت رئیسه وقت دانشکده تصمیم گرفتند تا تغییری در اجرای درس عملیات کشاورزی یا کارورزی اعمال کنند و همه اتفاق نظر داشتند که آموخته‌های تئوریک برای افزایش مهارت‌های دانشجویان کافی نیست و لازم است فعالیت عملی نیز انجام گیرد تا اعتماد به نفس دانشجویان افزایش یابد. کمیته ویژه کارورزی در دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز تشکیل شد، رئیس دانشکده و معاون آموزشی نیز عضو کمیته هستند، یک نفر از اعضای هیأت علمی به عنوان هماهنگ‌کننده کلی کارورزی و هیأت علمی دیگری نیز به عنوان مسئول برگزاری کارگاه‌ها معرفی می‌شود و سه نفر از اعضای هیأت علمی به عنوان کمک‌کننده حضور دارند. ما دو بخش را در کارورزی دنبال کردیم، بخش اول بخش سنتی است که دانشجویان وارد مزرعه می‌شوند و کار انجام می‌دهند و در کنار آن فعالیت‌ها، بازدیدهای زیادی از مراکز تولیدی اتفاق می‌افتد و از کارآفرینان نیز برای انتقال دانش و تجربیات دعوت می‌شود. بخش دوم برنامه، حضور دانشجویان در کارگاه‌های مهارت آموزی است و در شروع ترم، گزارش عملکرد ترم پیش به دانشجویان ارائه می‌شود تا دانشجویان با کارگاه‌ها آشنا شوند. مجریان کارگاه‌ها نیز مطالبی را ارائه داده و کارگاه را معرفی می‌کنند و پس از آن، از دانشجویان در مورد کارگاه‌ها نظرسنجی می‌شود. تعدادی از کارگاه‌ها اجباری و تعدادی اختیاری است و دانشجویان براساس علاقه در هر کارگاهی می‌توانند شرکت کنند، بدین منظور دانشجویان در پورتال فنی‌وحرفه‌ای ثبت نام کرده و وارد کارگاه‌ها می‌شوند. برگزاری کارگاه‌ها در دانشکده است اما استادان آن از سازمان فنی‌وحرفه‌ای می‌آیند و برای برخی از رشته‌ها که امکانات مناسبی در دانشکده وجود نداشته باشد، کارگاه در سازمان فنی‌وحرفه‌ای تشکیل می‌شود. در پایان، از نظر تئوری و عملی از دانشجویان آزمون گرفته می‌شود و هر کس در آزمون موفق باشد، کارت مهارت بین‌المللی از طرف سازمان فنی‌وحرفه‌ای برایش صادر می‌شود. همچنین در پایان ترم، فرم ارزیابی کارگاه‌ها در اختیار دانشجویان قرار گرفته و کارگاه‌ها مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. از جمله کارگاه‌هایی که برگزار می‌شود: کارگاه تولید قارچ، تکثیر و پرورش ماهیان زینتی، پرورش گاو شیری، پرورش مرغ گوشتی، تکثیر گیاهان دارویی، تولید کمپوست و غیره. همچنین یک شرکت خصوصی نیز در

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

دانشکده فعالیت دارد و وظیفه برگزاری نمایشگاه مزرعه به آن سپرده شده است که به دانشجویها کمک زیادی می کند. در این زمینه، گیاهان مختلفی کشت، کودها و سموم مختلفی مورد ارزیابی قرار گرفته و در نهایت، همه مردم، از جمله مسئولین و کشاورزان از این نمایشگاه بازدید می کنند و دانشجویان نیز در برپایی این نمایشگاه نقش فعال دارند. همچنین کلینیک گیاهپزشکی در دانشکده افتتاح و راه اندازی شده که دارای فعالیت مشاوره ای و تشخیص است. فعالیت دیگر، تشکیل و ایجاد مزرعه گیاهان دارویی بوده که حدود سه سال است در دانشکده برپا شده است. دانشجویان بر اساس علاقه در این مزرعه کار و فعالیت دارند و محصول آن را جمع آوری کرده، بسته بندی و به فروش می رسانند و بخشی از هزینه آن را نیز برای خود بر می دارند.

دکتر محمدتقی دستورانی: آقای دکتر صمدی از کمیته کارورزی کشاورزی و منابع طبیعی نام بردند اما در مورد منابع طبیعی، مطلبی ارائه نشد و اگر در این خصوص مطلب و تجربه ای وجود دارد لازم است مطرح شود. بحث کارورزی در منابع طبیعی با کشاورزی بسیار متفاوت است و لازم است به این موضوع نیز پرداخته شود.

دکتر حمید سودایی زاده: در مورد کارورزی تعداد واحد، ۳+۳ در نظر گرفته شده است و ۳ واحد آن باید خارج از دانشگاه اجرا شود. آیا اجرای آن الزاماً باید به این صورت باشد؟

دکتر کاظم پوستینی: اجباری در اجرای کارورزی در خارج یا داخل دانشکده وجود ندارد و کمیته کارورزی هر دانشکده تصمیم می گیرد که اجرای آن در کجا و چگونه باشد.

دکتر اسدالله تیموری: کارآفرینی با کارورزی متفاوت است، بسیاری از گزارشاتی که اینجا ارائه شد کارآفرینی و فعالیت های خودجوش دانشجویی است که در سطح دانشکده انجام می شود، باید بین این دو موضوع تفاوت قائل شد.

دکتر محسن عدالت: تمام مواردی که بیان شد در کارورزی دیده می شود، اگر بخواهیم فقط یک بخش کار را تحت عنوان کارورزی تعریف کنیم، برای مثال، اگر از دانشجو خواسته شود که تنها، عملیات تولید را انجام دهد در این صورت با بازاریابی و فروش آشنا نخواهد شد و لازم است کارورزی زیرمجموعه کارآفرینی قرار گیرد.

دکتر عباس صمدی: در دانشگاه ارومیه بحث کارآفرینی با کارورزی متفاوت است، در کارآفرینی تعدادی از دانشجویان براساس علاقه ورود می کنند اما در کارورزی همه دانشجویان وارد مزرعه و کار می شوند.

دکتر علی اصغر ساکی: در همه دانشکده ها، همه گروه ها قوی نیستند. ضمن اینکه اساتید فنی و حرفه ای به اندازه کافی برای آموزش قوی نبوده و باید در این زمینه دقت نظر داشت.

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

دکتر محمد تقی دستورانی: فرمودید هر دانشجو براساس علاقه وارد کارگاه می‌شود، اگر یک دانشجوی زراعت وارد کارگاه پرورش جوجه گوشتی شود، در این صورت در زمینه کاری خودش وارد نشده و لازم است این موضوع مد نظر قرار گیرد.

دکتر محسن عدالت: فعالیت دانشجویان در بحث کارورزی به دو بخش اجباری و اختیاری تقسیم می‌شود. در بخش اجباری تمام دانشجویان الزاماً باید فعالیت‌های از قبل برنامه ریزی شده را انجام دهند و در قسمت اختیاری، قدرت انتخاب برای دانشجویان وجود دارد.

دکتر محمدحسین شهیر: گفته شد به ازای هر دانشجو مبلغ ۱۰۸۰۰۰۰ تومان به دانشگاه‌ها واریز شده است، تاکنون چند دانشکده توانسته‌اند این اعتبار را دریافت نمایند؟ در آیین نامه اجرایی کارورزی بیان شده، یک ترم به دانشجو درس داده نشود تا در صنعت و مزرعه کارورزی را دنبال کند و اجرای این آیین نامه دشوار است و برنامه‌ریزی دانشکده را دچار مشکل می‌کند.

دکتر کاظم پوستینی: کمیته کارورزی هر دانشکده باید در این خصوص تصمیم‌گیری کند و می‌تواند ۶ واحد را به دو تا سه واحد تقسیم‌بندی کرده و در طی دو تابستان اجرا شود.

دکتر رسول واعظ: الان ۵-۶ دانشکده اعلام کردند که پول را دریافت کردند.

دکتر حسین صالحی ارجمند: عدم مهارت و علاقه استاد برای اجرای درس کارورزی نیز مطرح است و انگیزه نیز برای این موارد وجود ندارد و لازم است در مورد حق‌التدریس اساتید کارورزی فکر شود. ما نتوانستیم مبلغ اعلام شده را دریافت کنیم و اگر در ردیف مستقل به دانشگاه‌ها ابلاغ شود کار را آسان می‌کند، لازم است که این موضوع در قطعنامه آورده شود. هدف ما نهایتاً افزایش مهارت دانشجویان است و بحث فروش و بازاریابی در این زمینه مهم است و باید این بخش از کارورزی جدا نشود و این مجموعه تحت عنوان کارورزی آموزش داده شود.

دکتر غلامعباس اکبری: ردیف بودجه پردیس ابوریحان از سایر دانشگاه‌ها جدا است و می‌بایست در بودجه سال ۹۸ این بودجه ابلاغ شود اما تاکنون اعتباری برای کارورزی ابلاغ نشده است.

دکتر مهدی زیارت‌نیا: الان ۱۰۰ نفر دکتری بیکار داریم و نه تنها در کارشناسی بلکه در مقاطع بالاتر نیز عدم مهارت دانشجویان مطرح است. لازم است بحث کارآفرینی در مقاطع بالاتر نیز مدنظر قرار گیرد.

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

دکتر احمد آیت‌اللهی: با توجه به اینکه هدف از پرورش دانشجو ورود آنان به بخش خصوصی است باید بخشی از کارورزی را نیز به بخش خصوصی منتقل کنیم. در خصوص بودجه، در سال ۹۷ به دانشگاه باهنر ابلاغ شده بود و ما گرفتیم و هزینه شد ولی برای سال ۹۸ هنوز هیچ بودجه‌ای و نامه‌ای به دانشگاه ابلاغ نشده است.

دکتر عیسی ابراهیمی: دانشگاه با خروج دانشجو از دانشگاه جهت کارورزی موافقت نمی‌کند و می‌گوید اگر اتفاق بیفتد تحت عنوان چه درسی است. بودجه‌ای که ابلاغ شده اگر گرفته و هزینه شود قطعاً زمینه کار، ظرف ۴-۵ سال در دانشگاه‌ها ایجاد خواهد شد. مطلب بعدی میزان ساعت کاری کارورزی است، چگونه شش واحد کارورزی که برای هر واحد ۱۳۲ ساعت کار تعریف شده اجرا شود؟

دکتر محمد شاهی: برای خروج دانشجو از دانشگاه مصوبه مجلس وجود دارد که دانشجو باید برود و مهارت کسب کند و دانشگاه‌ها هم باید براساس مصوبه مجلس و وزارت علوم عمل کنند. در این مصوبه گفته شده اگر امکانات در دانشکده وجود نداشته باشد باید با امکانات وزارت جهاد کشاورزی استفاده شود. همه اینها قابل اجرا است اگر ما بخواهیم. اما متأسفانه اساتید، علاقه ندارند و خود اساتید باید آموزش ببینند. باید سعی شود تا اساتید علاقه‌مند شوند و برای یادگیری آنها نیز اقدام کرد. همچنین اگر ۸۰۰ ساعتی که برای کارورزی تعریف شده در شش ماه، اگر روزانه حدود ۴-۵ ساعت کار انجام شود، ۸۰۰ ساعت پوشش داده می‌شود.

دکتر اسدالله تیموری: وزارت علوم تکلیف کرده تا در بودجه تفصیلی دانشگاه‌ها برای کارورزی به صورت مشخص بودجه‌ای در نظر گرفته شود. این بودجه برای ایجاد زیرساخت‌ها برای اجرای کارورزی در دانشگاه‌ها قرار داده شده است. ما دانشگاهیان نباید آبروی خودمان را ببریم و اگر می‌توانیم لازم است خودمان برای اجرای کارورزی در دانشگاه اقدام کنیم.

اقتصاد زیستی و توسعه روستایی

دکتر محمد قربانی (هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد): در مورد محصولاتی که با رشد روبه‌رو هستند مفهومی تحت عنوان اقتصاد زیستی شکل گرفته و تلاش شده یک چارچوب مشخص برای تغییر رفتارها شکل گیرد و تهدیدها به واقعیت نزدیک‌تر شوند. ضرورت دارد اقتصاد به عنوان یک مؤلفه مهم در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها نقش داشته باشد و اگر چنین نشود آن برنامه اثربخش لازم را در عرصه عمل نخواهد داشت. در بحث اقتصاد، علاوه بر بخش کشاورزی باید اطلاعاتی در مورد حقوق، تجارت، نهاده‌ها، روانشناسی، هوش و تبلیغات و جغرافیا نیز داشت. علوم طبیعی به همراه بحث اقتصاد، اقتصاد زیستی را تشکیل می‌دهد که یک حوزه مهم است و تلاش می‌کند از تمام امکانات موجود به نحو صحیح استفاده نماید. اقتصاد زیستی، بحث اقتصاد را به علوم طبیعی پیوند می‌زند. اقتصاد زیستی به طور پیوسته ما را به این تفکر وامی‌دارد که همه فرایندهای اقتصادی دارای منشأ محیط زیستی هستند و ما نمی‌توانیم اقتصاد را از

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

محیط زیست جدا کنیم و بلعکس. اقتصاد جنگل، اقتصاد رشد، اقتصاد کاشت، اقتصاد بهره‌برداری و غیره. در دو دهه گذشته با توجه به تغییرات اقلیم، امنیت غذایی، وابستگی به سوخت‌های فسیلی، کمبود منابع طبیعی و ... باعث شده تا اقتصاد زیستی بیشتر مورد توجه قرار گیرد. اقتصاد زیستی چیزی جز بهبود مصرف منابع و امنیت غذایی با استفاده پایدار و کارآمد از منابع تجدید پذیر نیست. اقتصاد زیستی را می‌توان در حوزه‌های مختلف از جمله جنگل‌داری، ماهیگیری، کشاورزی و سایر حوزه‌ها به کار گرفت. اقتصاد زیستی شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌های اقتصادی در یک جامعه است که از ارزش پنهان در محصولات و فرآیندهای بیولوژیکی برای دستیابی به رشد اقتصادی جدید و رفاه استفاده می‌کند. اقتصاد زیستی بیشتر بر تکنولوژی، بیوتکنولوژی و بیولوژیک تأکید دارد و سهم بیوتکنولوژی بسیار بالا است. دیدگاه‌هایی که در اقتصاد زیستی مطرح است به سه حوزه تقسیم می‌شود ۱- دیدگاه بیوتکنولوژی محور ۲- دیدگاه مبتنی بر منابع طبیعی و ۳- دیدگاهی که معتقد است بر اکولوژی زیستی. در دیدگاه بیوتکنولوژی تأکید بیش از اندازه بر تحقیقات و تجاری‌سازی فناوری‌های زیستی با روش‌های مختلف است. در این دیدگاه هدف اصلی رشد اقتصادی و ایجاد شغل است و ارزش از طریق کاربرد بیوتکنولوژی در بخش‌های مختلف و تجاری‌سازی تحقیقات و فناوری‌ها رخ می‌دهد. تمرکز فضایی در مناطق محدودی از سطح جهان مانند شرکت‌های داروسازی بزرگ و شرکت‌های زیست فناوری است. در دیدگاه دوم که تأکید بر منابع طبیعی دارد به زنجیره‌های ارزش بسیار تأکید می‌کند و در مورد تحقیق و پیشرفت بسیار توجه دارد و هدف اصلی، رشد پایداری است و اعتقاد بر این است که ارزش از طریق فرآوری و تبدیل منابع زیستی به محصولات جدید شکل می‌گیرد. جایگاه مدیریت زمان در این دیدگاه بسیار مهم است. تمرکز فضایی و مکانی این دیدگاه بر مناطق روستایی می‌باشد. دیدگاه سوم مثل دیدگاه منابع طبیعی، روی مناطق روستایی تمرکز دارد و کانون‌های آن در مناطق روستایی و کشاورزی است. در دیدگاه اکولوژی، پایداری، مطلب اصلی است و ایجاد ارزش از طریق حفظ تنوع زیستی و حفاظت از اکوسیستم‌ها و جلوگیری از تخریب اکوسیستم‌ها مورد بحث است. بخش‌هایی که در اقتصاد زیستی مطرح است: ۱- بخش کشاورزی ۲- بخش بهداشت و ۳- بخش صنعت. در بخش کشاورزی تولید مواد اولیه برای معیشت مطرح است. بهره‌برداری از جنگل، گیاهان، حیوانات، حشرات و ماهی‌ها مورد توجه می‌باشد. در بخش بهداشت، روی کاربرد فناوری‌های زیستی برای سلامت انسان مثل درمان، داروهای گیاهی و نوشیدنی‌ها بحث می‌کند. در بخش صنعت، روی فرایندهای بیوتکنولوژی برای تولید مواد شیمیایی، پلاستیک، آنزیم‌ها و برنامه‌های کاربردی زیست محیطی مثل حفاظت زیست محیطی، پاکسازی خاک‌های آلوده، استفاده از قارچ‌ها برای نمک‌زدایی و غیره تمرکز دارد. انواع فناوری‌هایی که در حوزه بیوتکنولوژی مورد استفاده قرار می‌گیرد شامل بیوتکنولوژی سبز، آبی، قرمز، صنعتی، سفید و خاکستری است. اقتصاد زیستی براساس فعالیت‌های مختلفی که بر بخش‌های کشاورزی دارد به تولید مواد اولیه، فرآورده‌های غذایی، زیست توده، انرژی زیستی و منابع زیستی تقسیم می‌شود که همه اینها، شبکه اقتصاد زیستی هوشمند، پایدار و جامع را تشکیل می‌دهند تا به اهداف و راهبردهای که مدنظر آن است دست یابیم. سوخت‌های زیستی یکی از حوزه‌های مهم اقتصاد زیستی است که در قسمت، سوخت‌های زیستی نسل اول، نسل دوم و نسل سوم مطرح می‌شوند. نسل سوم روی قارچ‌ها کار می‌کند، نسل دوم روی لیگنین‌ها کار کرده و نسل اول بر روی ذرت و اتانول تمرکز داشته است. تاکنون بیش از ۵۰ کشور به اقتصاد زیستی ورود کرده و استراتژی‌های اقتصاد زیستی را تبیین و سند اقتصاد زیستی را ایجاد

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

کرده‌اند. از جمله اتحادیه اروپا که در حوزه‌های مختلفی مثل امنیت غذایی، منابع زیستی، بازار، ترجیحات مصرف کنندگان و ... ورود کرده اند. سهم هریک از بخش‌ها در اقتصاد زیستی به ترتیب بخش مواد غذایی، دخانیات و نوشیدنی‌ها است و بعد از آن کشاورزی قرار گرفته است. اثرات اجتماعی اقتصاد زیستی روی امنیت غذایی، کیفیت زندگی، سلامت و اشتغال است. فعالیت‌های زیست محیطی اقتصاد زیستی در تغییر کاربری اراضی، شدت استفاده از زمین، کاهش کیفیت خاک، کاهش تنوع زیستی، آلودگی آب و هوا و ... می‌باشد. اکنون دنیا با شش چالش بزرگ روبه‌رو است: ۱- مدیریت پایدار منابع طبیعی، ۲- بهبود سلامت، ۳- تولید پایدار، ۴- تغییرات اقلیمی، ۵- توسعه پایدار جهانی و ۶- یکپارچه سازی تحولات اجتماعی، با در نظر گرفتن روش‌ها و اصول اقتصاد زیستی این شش چالش قابل حل است. اهداف استراتژی‌های اقتصاد زیستی شامل: تقویت ارتباطات بین اقتصاد و جامعه و محیط زیست است و هموارسازی مسیر نوآوری بیشتر و کارآمدی منابع، رقابتی شدن جامعه برای دستیابی به امنی غذایی، استفاده از منابع تجدیدپذیر در تولیدات صنعتی را به دنبال دارد. در حوزه‌هایی که این استراتژی‌ها تدوین شده است و برنامه و اقدام و عمل برایش طراحی شده است شامل: تأمین امنیت غذایی، مدیریت منابع طبیعی، کاهش وابستگی به منابع تجدیدپذیر، سازگاری با تغییرات اقلیمی، ایجاد شغل و حفظ رقابت هستند. و این استراتژی‌ها محور فعالیت‌های کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری، مرتع و آبخیزداری و سایر حوزه‌های مرتبط قرار گرفته‌اند. این استراتژی‌ها در ایران هنوز مورد توجه قرار نگرفته و دانشگاه فردوسی مشهد در نظر دارد با اهمیت به این موضوع، این موضوع را در بخش کشاورزی نهادینه نماید.

توسعه روستایی

دکتر محسن عدالت (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز): در این حوزه بخش‌های متنوعی وجود دارد و بحث اصلی این است که در مورد روستاها چه کارهایی باید انجام دهیم؟ در آینده این کشور، کشاورزی برعهده چه کسانی است؟ برای پاسخگویی و ایجاد زمینه‌های جدید طرحی بنام طرح توسعه پایدار اقتصاد روستایی تعریف شده است. هدف این طرح این است که فشار اشتغال در بخش کشاورزی در روستاها کم شود. با توجه به اینکه عمده مشاغل در روستاها در بخش کشاورزی است و حدود ۸۰ درصد منابع تجدید ناپذیر آب و خاک در روستاها قرار دارد، ضروری است در نگرشمان تجدید نظر کنیم و اشتغال در روستاها را تغییر دهیم و به سمت سایر مشاغل در روستا گام برداریم. برخی از روستاها می‌توانند در زمینه گردشگری، صنایع خدماتی و غیره فعالیت کنند. سازمان فائو دهه بین ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۸ را به نام کشاورزی خانوادگی نامگذاری کرده است. وقتی که کشاورزی بخواهد توسعه پیدا کند و از پایداری فاصله نگیرد و تنوع زیستی را هم در کنار خودش داشته باشد باید به کشاورزی خانوادگی یا خانواده‌های کشاورزی توجه کرد. سازمان فائو، رونق بازارهای محلی، امنیت غذایی، تأمین کننده اشتغال زراعی و غیرزراعی را به عنوان وظیفه خانواده‌های روستایی بر می‌شمارد و عنوان می‌کند اگر می‌خواهیم پایداری را در روستا به ارمغان بیاوریم چاره‌ای نداریم جز اینکه به این سمت حرکت کنیم، اما برای اقامت و ماندگاری خانواده‌های روستایی در روستا چه کارهایی انجام داده‌ایم؟ ما کاری نکرده‌ایم و داریم آنها را تشویق می‌کنیم که به

شهر بیابند، به خاطر اینکه عرصه‌های اشتغال در روستاها کاهش پیدا کرده است. اما در کشور ما روستاها چه وضعیتی دارند و تفاوت آنها با دنیا چگونه است؟ در قاره آسیا ۴۶ درصد جمعیت در شهر و ۵۴ درصد جمعیت در روستاها ساکن شده‌اند و پیش‌بینی می‌شود این ۵۴٪ تا سال ۲۰۵۰ به ۶۰ درصد افزایش یابد و در قاره آسیا افزایش جمعیت در روستاها را خواهیم داشت. در ایران ۷۴ درصد جمعیت در شهرها و تنها ۲۶ درصد جمعیت در روستاها سکونت دارند و اگر همین روند ادامه یابد در آینده نزدیک بسیاری از روستاهای ما خالی از سکنه خواهد شد. در سال ۱۳۳۵ که ۲۵ درصد جمعیت شهری داشتیم، در سال ۱۳۹۵ به ۷۴ درصد جمعیت شهری رسیده‌ایم و این مسائل، مسائل اجتماعی و امنیتی را در شهرها تحت تأثیر قرار داده است. دفتر سیاستگذاری توسعه اشتغال در سال ۱۳۹۴ در گزارش خود چنین ذکر کرده است که توسعه روستایی در ایران در بعد نظری دارای فقر مفهومی و در بعد اجرایی دارای فقر برنامه و برنامه‌ریزی است، با این که متولیان زیادی برای روستاها وجود دارد، از جمله جهاد کشاورزی، استانداری، شهرداری و غیره، اما هیچ کدام، نقش و وظیفه پایداری و ماندگار کردن روستاییان در روستاها را بر عهده نمی‌گیرند. در قانون برنامه ششم توسعه، ماده ۲۷، اشاره دارد که ما به چه شکلی باید ظرفیت‌های مغفول مانده در روستاها را به ظهور برسانیم و به چه شکلی روستاییان را در همان روستا توانمند کنیم که ناچار به ترک روستا نشوند و این ماده ۲۷، به ده مورد اقدامات اقتصادی و ۵ مورد اقدامات عمرانی و زیربنایی اشاره شده است، اما این موارد در عمل به خوبی اجرا نمی‌شوند. اهداف اقتصادی که در این ماده و در این طرح دیده شده بسیار مفصل و متنوع است: حفاظت از منابع تولید، ایجاد و توسعه سرمایه‌های اجتماعی، ترویج فرهنگ مدیریت مشارکتی، مدیریت و اجرای پروژه‌هایی در راستای حفظ و احیا و توسعه منابع طبیعی، محیط زیست و زیست بوم روستایی و عشایر، افزایش درآمد روستاییان، ارتقاء امنیت غذایی، ایجاد معیشت جایگزین، تدوین الگوی کشت مناسب مناطق، ارتقاء دانش و مهارت ذی‌نفعان، انتقال تکنولوژی جدید به روستاها، این که شاخص‌های تولید و بتوانیم مقداری بهینه کرده و آنها را با مراکز تولید علم در ارتباط کنیم. ساختاری که برای این طرح تعریف شده و می‌تواند مکمل ماده ۲۷ باشد این است که از طریق استانداردهای باید کار را شروع کرد. در استان فارس قرار شد از طریق چارچوب اقتصاد مقاومتی این طرح اجرا شود و رئیس شورای عالی استانی توسعه روستایی و عشایری، استاندار و دبیر آن، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان است. در شهرستان هم فرماندار می‌تواند رئیس کمیته و یکی از معاونین دبیر آن باشد. در این شورا، زیرکمیته‌های مختلفی به نام زیرکمیته کشاورزی و منابع طبیعی، زیر کمیته روستایی و عشایری، زیر کمیته خدمات و امور عمرانی، زیرکمیته پایش و ارزیابی، نقش دانشگاه‌ها در زیر کمیته پایش و ارزیابی بیشتر از سایر زیر کمیته‌هاست و لازم است دانشگاه‌ها وارد شده و نظارت را انجام دهند. هدف نهایی هم این است که کشاورز را توانمند کنیم و و مشاغل جدیدی را فعال نموده و این طرح، طرحی است که می‌تواند به اشتغال دانش‌آموختگان کمک کند. بودجه‌ای که برای این طرح وجود دارد به نام بودجه توسعه مناطق روستایی و عشایری است که در اختیار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها قرار دارد که باید بودجه را در اختیار طرح بگذارند، همچنین بودجه‌ای که در اختیار دفتر توسعه روستایی استانداردها قرار دارد، می‌تواند قابل توجه باشد. از خیرین و نهادهای بین‌المللی نیز می‌توان کمک گرفت. هر کدام از این تیم‌ها که در روستاها مستقر می‌شوند باید به تعیین نیازها و اولویت‌ها اقدام نمایند و این کار باید برای تمامی روستاها انجام شود تا بفهمیم هر روستا چه پتانسیل و چه استعدادی دارد و روستاییان را در آن جهت توانمند کنیم.

شماره
تاریخ
پست

دکتر محمد شاهدی: این مبحث که روستاییان را توانمند کنیم تا حاشیه نشین شهرها نشوند بسیار مهم است و دانشکده‌های کشاورزی خیلی می‌توانند مؤثر باشند. اما برای چنین کاری چند نکته باید مورد توجه قرار گیرد، دانشکده‌ها باید افراد خبره را به روستاها فرستاده تا پتانسیل موجود در آن روستا را بررسی کنند. یک روستا ممکن است دارای امامزاده و کنار جاده باشد و می‌شود بازارچه‌ای برای آن ایجاد کرد تا محصولات خودشان را در آنجا به فروش برسانند. روستای دیگر ممکن است در صنایع چوب موفق باشد و می‌توان صنعت مبلمان‌سازی را راه انداخت و جایی دیگر که گندم و جو تولید می‌کنند می‌توان نان خشک تهیه کرد. همچنین کم‌کم نیاز به توجیه خود مردم هم هست. در رشته‌های توسعه روستایی نیز کار بسیار ناقص است و تنها تهیه فرم و کار آماری است که لازم است اساتید و دانشجویان در جهت تعیین ظرفیت‌های روستاها پایان‌نامه‌های خود را اجرا کنند. اگر چنین شود کم‌کم شرایطی فراهم می‌شود که دانشجویان با چگونگی توسعه یک روستا آشنا خواهند شد.

دکتر محمد قربانی: در رابطه با طرح توسعه و اشتغال‌زایی روستایی در ماده ۲۷ باید عرض کنم که شرح خدماتی که در آنجا آورده شده است مربوط به سال قبل است و در آن زنجیره را در نظر نمی‌گرفت و نقطه‌ای عمل می‌کرد و برای سال ۹۷، مورد تجدیدنظر قرار گرفته است.

دکتر علی اصغر ساکی: لطفا تفاوت بین اقتصاد زیستی و اقتصاد کشاورزی را بیان فرمایید؟ آیا می‌توان آمار داد با این طرح‌هایی که اجرا شده است تاکنون چند نفر به روستا بازگشته‌اند؟

دکتر محمد قربانی: هنوز نمی‌توان در مورد بازگشت افراد به روستاها صحبت کرد چراکه برنامه به تازگی شروع به فعالیت کرده است. در اقتصاد کشاورزی، کاربرد اصول و تئوری‌های اقتصادی در حوزه تولید محصولات کشاورزی، ماهیگیری و ... است و نگاه جزیره‌ای دارد اما اقتصاد زیستی، به صورت کلی و جامع‌نگر است و نگاه سیستمی دارد. در اقتصاد زیستی بحث میکروارگانیزم‌ها و زائادات نیز در نظر گرفته می‌شود و همچنین ارتباط بین رشته‌های مختلف را برقرار می‌کند.

دکتر قادر دشتی: تا زمانی که در سیاست‌های کلان کشور دچار مشکل هستیم، صحبت کردن از توسعه روستایی و کشاورزی نمی‌تواند جایگاهی داشته باشد. هنوز معلوم نیست سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌ها، افزایش بهره‌وری در اولویت است یا افزایش اشتغال؟ آیا دنبال خوداتکایی هستیم یا خودکفایی؟

دکتر محمد شاهدی: در ارتباط با اشتغال و بهره‌وری باید به هر دو توجه کرد و می‌شود با ایجاد بازارهای جدید هم بهره‌وری و اشتغال را افزایش داد.

دکتر محمد قربانی: با افزایش بهره‌وری، اشتغال کاهش می‌یابد. اما اگر مسئولین پتانسیل‌های جدید کشف کنند امکان افزایش اشتغال نیز وجود دارد.

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

تولید غذای سالم

دکتر سید هادی ابراهیمی (هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد): در تعالیم دین اسلام و قرآن کریم به اندازه کافی به غذا توجه شده است. در این مبحث به بحث خاک و غذای سالم، آب و غذای سالم، مدیریت زراعی و باغی در تولید غذای سالم، علوم دامی و غذای سالم خواهیم پرداخت و در انتها نیز جمع‌بندی را خواهیم داشت. در اهداف ۱۷ گانه توسعه پایدار، هدف سوم سلامت غذا است. غذای سالم، غذایی است که در کوتاه مدت و بلند مدت ایجاد بیماری نکند. سازمان بهداشت جهانی در بندهای خود برای غذای سالم به پنج مسئله توجه کرده است که صرفاً راهبرد پنجم خیلی گذرا به استفاده از آب و مواد خام سالم اشاره می‌کند و بیشتر به مسائل پس از برداشت توجه دارد. غذای ارگانیک، غذای ایمن و غذای فراسودمند اگرچه ظرفیت داشتن ویژگی غذای سالم را دارند اما ممکن است غذای سالم هم نباشند. در تولید غذای سالم باید بر مدیریت زنجیره تولید غذای سالم از تولید تا مصرف تأکید داشت. مأموریت متخصصان کشاورزی عمدتاً بر تولید مواد خام تأکید دارد که اینها در مراحل کاشت، داشت و برداشت دخیل هستند.

خاک و تأثیر آن: خاک می‌تواند کمیت و کیفیت مواد غذایی را تحت تأثیر قرار دهد و در سلامت غذا تأثیرگذار باشد. از جمله این موارد می‌توان به عدم توازن مواد معدنی در خاک و آلودگی خاک اشاره کرد. آلودگی خاک مسئله‌ای نامرئی است و بسیار کم به آن توجه می‌شود. در خصوص مواد معدنی، در دنیا با کمبود مواد معدنی از جمله میکروالمنت‌ها روبه‌رو هستیم. خاکی که دارای مواد معدنی کافی و متوازن نباشد، نمی‌تواند یک گیاه سالم را تغذیه کند. از مواد معدنی به طور خاص، روی و آهن بیشتر مورد توجه هستند و در کنار اینها ید و ویتامین A مهمترین اجزایی هستند که در ارتباط با آنها سوءتغذیه وجود دارد.

آب و تأثیر آن: تولید پایدار غذا، مستلزم داشتن منابع آب است. در کشور ایران بحران آب وجود دارد و بین کشاورزی و شرب رقابت وجود دارد و بایستی در کشاورزی از آب با کیفیت کمتر یا پساب استفاده کرد. استفاده از پساب در کشاورزی دارای خطراتی است و باعث آلودگی خاک و گیاهان می‌شود. برای کاهش خطرات پساب باید به این نکته اشاره کرد که استفاده از آن باید برای گیاهانی باشد که به صورت مستقیم مورد استفاده انسان قرار نمی‌گیرند.

آفتکش‌ها و سلامت غذا: سالانه بیش از ۲۷۰۰۰ تن سم مصرف می‌شود و در این بین سهم علفکش‌ها بیشتر است. از میزان سم مصرفی تنها یک درصد به محل هدف می‌رسد و مابقی، در آب، خاک و گیاه پخش خواهد شد. در زمینه مدیریت زراعی و باغی می‌توان با تدابیری از طریق تغییر تاریخ کاشت و عدم همزمانی مرحله حساس گیاه با طغیان آفت، استفاده از روش‌های مکانیکی و زراعی، مدیریت مصرف کود و استفاده از دشمنان طبیعی آفات، استفاده از سموم را کاهش داد.

یکی از مسائل مهم و شناخته شده، بحث نیترات و ازدیاد آن در گیاهان و بخصوص سیب زمینی است. حدود ۳۰ درصد سیب زمینی‌های کشور غلظت بالایی دارند. در این مقوله، با آزمایش آب، خاک و تعیین زمان برداشت تاحدودی می‌توان از غلظت زیاد نیترات در گیاهان مختلف جلوگیری کرد.

شماره
تاریخ
پست

بیوتکنولوژی و غذای سالم: در اینجا بحث گیاهان تراریخت است که هم می‌تواند فرصت یا تهدید باشد. فرصت است چون می‌توان ارقام مقاوم به آفات را تولید کرد و تهدید به دلیل اینکه ممکن است بر سلامت اثرگذار باشند. میکروبیولوژی در صنایع غذایی برای تولید مواد غذایی سالم نقش مهمی دارد و می‌شود از پتانسیل آنها استفاده کرد.

تولید مواد پروتئینی دامی سالم: مایکوتوکسین‌ها، مهمترین مسئله شناخته شده این بخش هستند. سمومی هستند که از برخی گونه‌های قارچ تولید می‌شوند. در گیاهان مختلف از جمله ذرت و دانه‌های آن بیشترین ابتلا و سپس گندم و جو هستند. اینها اثرات مختلفی در دام دارند و برخی از آنها در کبد تجزیه شده و تولید توکسین‌های دیگری می‌کنند که علاوه بر دام، برای انسان نیز مضر هستند. در دام و طیور می‌توان از طریق روشهای مختلفی اثر توکسین‌ها را کنترل کرد. مسئله بعدی مصرف آنتی بیوتیک‌ها در حوزه محصولات دامی است، آنتی بیوتیک‌ها علاوه بر ایجاد مقاومت در دام، اگر به انسان نیز منتقل شوند همین اثرات را دارند. در اتحادیه اروپا از سال ۲۰۰۶ استفاده از آنتی بیوتیک‌ها ممنوع شده است و از همان سال بیش از ۱۰۰۰ گونه گیاهان دارویی در غذای دام و طیور مورد استفاده قرار گرفته است و لازم است در کشور ما نیز به این موضوع توجه شود. تغذیه دام به کیفیت و سلامت محصولات دامی تأثیر می‌گذارد و میزان چربی گوشت تابع جیره است و همچنین کاهش استرس دام هنگام ذبح، گوشت باکیفیت تری را تولید می‌کند.

جمع‌بندی: باتوجه به مطالب ارائه شده می‌توان جمع‌بندی نمود که: محصولات گیاهی خام هم غذا محسوب می‌شوند و این غذا بایستی سالم باشد. تلاش برای افزایش آگاهی عمومی مردم، کاربست علم در زنجیره تولید و آموزش و آگاهی تولیدکنندگان، پیوست آموزشی برای دروس برای تولید غذای سالم، در تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی بایستی به متغیرهای مرتبط با سلامت جامعه توجه داشت تا در نهایت به سلامت جامعه دست یابیم.

دکتر محمد شاهدی: مطالب خوبی ارائه شد و بنده هم چندین نکته را اضافه می‌کنم. آلودگی میکروبی، در آمریکا کودهای خوکی و در ایران کودهای مرغی در گیاهانی که مستقیماً مصرف می‌شوند می‌توانند باعث تهدید سلامت باشند. در مورد خوردن دانه‌های روغنی مثل پسته باید تجدیدنظر کرد چرا که ۶۰ تا ۷۰ درصد آن افلاتوکسین است، فلزات سنگین که در برخی از خاک‌ها وجود دارد مثل آرسنیک، برخی نگهدارنده‌ها که در فرآوری اضافه می‌شوند اگر کمتر استفاده شوند بهتر است، غیر از سیب زمینی، محصولات دیگری نظیر سبزی‌ها و مخصوصاً کاهو دارای نیترات زیادی است، از سیب زمینی و نان برشته شده باید کمتر استفاده کرد، یکی از نکات مهم، فلور دستگاه گوارش انسان است که روی قلب، مغز و ... نقش دارد و باید سعی شود از آنتی بیوتیک‌ها کمتر استفاده شود.

دکتر علی اصغر ساکی: باید به وزارت بهداشت اعلام شود که دارو سلامت جامعه را تضمین نمی‌کند، بلکه غذا در اولویت است. دارو اثرات نامطلوب دارد اما غذا اگر درست استفاده شود هیچ گونه ضرری ندارد. بیش از ۸۰ درصد کنسر بانوان کشور در اثر مصرف افلاتوکسین A است که در ذرت وجود دارد و در دمای ۹۰ درجه هم از بین نمی‌رود. مقاوت آنتی بیوتیک‌ها را نمی‌توان از بخش دام حذف کرد زیرا در کشور دام‌ها قرنطینه نیستند.

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست
په

دکتر ابراهیم پورجم: گزارشاتی وجود دارد که بیش از ۳۰ سال است که در کشور محصولات تراریخت استفاده می‌شود و هیچ گونه اطلاع‌رسانی صورت نگرفته است. برای مصرف محصولات تراریخت آیین‌نامه و پروتکولی وجود دارد و براساس آن، مصرف مستقیم محصولات تراریخت در تمام دنیا ممنوع است. لازم است درخصوص این موضوع نیز بحث و گفتگو انجام شود. متأسفانه ذرت وارداتی در تولید بیسکویت گرجی استفاده می‌شود و این بیسکویت برای کودکان استفاده می‌شود.

دکتر جهانشیر شاکرمی: در بحث سموم، بحث غذای سالم و کودهای شیمیایی بسیار مهم است. یکی از مسائل مهم بحث آموزش است و با آموزش می‌توان مسمومیت را بسیار پایین آورد. همچنین بحث سم فروشی و مکان‌های نگهداری سم نیز مهم است، الان سم فروشی‌ها در مراکز شهری هستند، در خیابان‌هایی که سکونت وجود دارد و مدرسه نیز فعال است سم فروشی‌ها قرار دارند و سموم را بصورت باز شده می‌فروشند و بسیار خطرناک است. لازم است مکان‌های فروش سم استانداردهای لازم را داشته باشند و به خارج شهر منتقل شوند.

دکتر جهانگیر عابدی: پساب تصفیه شده بعنوان یک منبع توسط وزارت نیرو برای استفاده در کشاورزی و فضای سبز معرفی شده است ولی مشکل در این است که در اغلب تصفیه خانه‌ها، میزان کلیفرم کل بیش از ۱۰۰۰ برابر حد مجاز است و لازم است در قطعنامه به تجهیز تصفیه خانه‌های کشور به سیستم‌های مناسب توصیه شود.

دکتر عباس صمدی: یکی از مباحث مهم در غذای سالم، بحث چگالی و دانسیته غذا است. چگالی مواد غذایی خیلی مهم است در بسیاری از محصولات دیده می‌شود و علت آن استفاده بی‌رویه از نهاده‌های کشاورزی است. بخصوص ترکیبات نیترا ته و کودهای شیمیایی نیتروژنی که در بحث غذای سالم باید مورد توجه قرار گیرد.

دکتر کاظم پوستینی: بحث مهمی ارائه شد، در بحث آلودگی خاک و آب انتظار بود به تجمع عناصر سنگین که در که در گیاه و دام خودش را نشان نمی‌دهد و در انسان تجمع می‌یابد اشاره می‌شد. بحث مهم‌تر اینکه، انتظار داشتیم غیر از مبحث سموم که با آمار همراه بود، در مباحث آلودگی خاک، آب و هوا نیز آمارهای ارائه می‌شد تا بتوان راهکارهای استخراج کرد. ما در این اجلاس از این بحث‌ها باید خروجی داشته باشیم. پیشنهاد من این است که موارد ارائه شده بررسی و خروجی آنها به جامعه ارائه شود و در قطعنامه نیز به آن پردازیم.

دکتر احمد نظامی: روغن مورد استفاده ما از محصولات تراریخته است، لازم است در مورد بحث تراریخت به خوبی بررسی‌ها صورت گیرد و در کنار موضوع غذای سالم باید به محصولات تراریخته توجه شود. اگر قرار است محصولات تراریخته استفاده نشود جایگزین آنها چه محصولاتی است؟ و باید مسائل اجتماعی را در نظر گرفت.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

دکتر حسین آذرنیوند: بحث غذای سالم بسیار مهم است، پساب و تصفیه آن در کشورها مثل کارهای دیگر خیلی اساسی پیگیری نمی‌شود. استفاده از پساب برای گیاهانی که به مصرف انسان و دام می‌رسند ممنوع است و برای گیاهان فضای سبز باید استفاده شود. لازم است به مرتع نیز توجه شود، در ایران حدود ۹۰ میلیون هکتار مرتع وجود دارد که پتانسیل بسیار مهمی از نظر اشتغال‌زایی دارند و در بحث غذای سالم نیز می‌توانند مؤثر باشند. در ایران، گوسفند مرتعی و آغلی تفاوت ندارد اما در همه جای دنیا به این موارد اهمیت می‌دهند.

دکتر رسول واعظ: آیا می‌شود در شرایط کنونی کشور غذای سالم تولید کرد؟ آیا این امر شدنی است؟ در آمریکا چندین میلیون تن مرغ آلوده به باکتری از بازار خارج می‌شود، در کشور ایران آیا تاکنون تست شده است که آیا مرغ‌ها آلودگی دارند یا خیر؟ بنابراین نه تولیدکننده، توان تولید محصول سالم را دارد و نه افرادی که باید سلامت محصولات تایید کنند. اگر فرد تأییدکننده، کارش را به درستی انجام دهد، تولیدکننده مجبور می‌شود در تولید خود تجدید نظر کند. واحدهای نظارتی باید بهتر عمل کنند تا اطمینان مردم جلب شود.

دکتر سید هادی ابراهیمی: نظراتی که ارائه شد بیشتر جنبه تکمیلی داشت از همه افراد بسیار سپاسگزارم. در رابطه با فلزات سنگین، تمام گیاهان اطراف فرودگاه بین‌المللی مشهد، آلوده به فلزات سنگین هستند مخصوصاً در آن منطقه‌ای که پروازها می‌نشینند. کم‌آسیب‌ترین مسئله در بحث غذای سالم، ساماندهی استفاده از پساب‌هاست. اما به دلیل اینکه حجم پساب بیشتر از ظرفیت تصفیه خانه است و از طرفی تکنولوژی ما تکنولوژی به روزی نیست، تصفیه کامل انجام نمی‌شود و باید به این مسئله توجه شود و از پساب برای گیاهان فضای سبز و گیاهانی که به طور مستقیم به مصرف انسان نمی‌رسند استفاده شود.

جلسه در ساعت ۱۷:۳۰ با صلوات بر محمد و آل محمد خاتمه یافت.

روز دوم اجلاس با عرض سلام و صبح بخیر توسط دبیر گردهمایی جناب آقای دکتر رسول واعظ شروع شد و برنامه روز دوم را بیان فرمودند که موضوعات اصلی سیلاب و معرفی نظام نوین ترویج کشاورزی است. همچنین از دکتر شاهدی خواسته شد چند آیه از کلام الله مجید را قرائت نمایند. آقای **دکتر محمد شاهدی** چند آیه از قرآن کریم را تلاوت نموده و چند نکته اخلاقی را بیان فرمودند.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

معرفی نظام نوین ترویج کشاورزی در کشور

دکتر اسماعیل کرمی دهکردی (مدیرکل دفتر ترویج دانش و فناوری کشاورزی): از طرف سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معرفی نظام نوین ترویج کشاورزی در کشور به اینجانب سپرده شد و امیدواریم بتوانیم تعامل بین وزارت علوم و وزارت جهاد کشاورزی را در این بخش ایجاد کنیم. در دنیا و کشور ایران با سه چالش روبرو هستیم که وزارت جهاد کشاورزی موظف است به این چالش‌ها پاسخ دهد. ۱- امنیت غذایی را به صورت پایدار فراهم آورد: جهان با جمعیت ۱۰ میلیارد نفری تا سال ۲۰۵۰ روبه رو است و در ایران هم حدود ۱۱۰ میلیون نفر تا سال ۲۰۵۰ جمعیت خواهیم داشت. این در حالی است که منابع تولیدی بویژه در نیم قرن گذشته دارای تخریب شده است. بنابراین تولید و تأمین غذا یک چالش مهم است. ۲- مدیریت منابع طبیعی و محیط زیست: منابع پایه از جمله آب، خاک و تنوع زیستی نیز دچار تخریب شده است. ۳- بهبود شرایط زندگی خانوارهای روستایی، کاهش فقر و توسعه روستایی، برای این موضوع کشور نیاز به نظام پایدار دانش بنیان دارد که در قالب آن، نظام دانش و نوآوری کشاورزی را به عنوان یک رویکرد نوین در جهت تحقق توسعه پایدار کشاورزی معرفی نماید. این امر مستلزم تعامل سیستمیک بین مؤلفه‌های مختلف از جمله مؤسسات پژوهشی، آموزش عالی کشاورزی، مؤسسات ترویجی، بازار، سازمان‌های غیردولتی، سیاستگذاران و ... است و در این زمینه سازمان تات بعنوان یکی از نهادها و سازمان‌های مهم وزارت جهاد کشاورزی فعالیت دارد. در واقع سازمان تات تأمین‌کننده دانش مناسب و تعامل بین دانش و تفسیر دانش برای بهره‌برداران و ذی‌نفعان است.

در سازمان تات چندین حوزه فعالیت وجود دارد: ۱- پژوهش و فناوری، ۲- توسعه محصولات فناورانه، ۳- ثبت، گواهی و نظارت بر ارقام مختلف ۴- ترویج، آموزش و مدیریت ذخایر ژنتیکی و تنوع زیستی، و این بخش در حوزه مؤسسه ترویج و آموزش کشاورزی شکل گرفته است. این بخش از سال ۱۳۲۷ در وزارت جهاد کشاورزی ایجاد شده و امروز می‌توان گفت که محور ارتباط با بهره‌بردار است. تمام دانشی که در دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی تولید می‌شود از طریق این نهاد به دست کشاورز می‌رسد. نظام ترویج در یک بستر گسترده‌تری بنام نظام دانش و نوآوری کشاورزی قرار گرفته تا بتواند تعامل با بقیه مؤلفه‌های نظام دانش را فراهم آورد. بنابراین آموزش، پژوهش و ترویج سه رکن اساسی در نظام دانش هستند و اگر تعامل به خوبی ایجاد نشود دچار مشکل خواهیم شد.

مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی از طریق ادغام سه بخش مهم آموزش و بخش مؤسسه آموزش علمی-کاربردی و معاونت ترویج ادغام شد و بخش علمی-کاربردی مجموعه در طی دو سال گذشته منحل گردید و در حال حاضر، مأموریت این مؤسسه، ترویج و در کنار آن بخش آموزش متوسطه کشاورزی و آموزش کارکنان است. چندین راهبرد اساسی مدنظر مؤسسه است که شامل افزایش ضریب نفوذ دانش در واحدهای بهره‌بردار، استقرار شبکه مدیریت دانش و

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

تولید رسانه‌های ترویجی و آموزشی و توانمندسازی اشتغال محور زنان و جوانان روستایی و عشایر و سامان‌دهی مراکز جهاد کشاورزی و شبکه‌های عاملین ترویج می‌باشد.

نظام نوین ترویج کشاورزی بدنبال تجارب ۷۰ ساله کشور بوده و دریافته است که در این چند سال اخیر با چالش‌های ساختاری و کارکردی مواجه بوده‌ایم. یک بررسی و آسیب‌شناسی در این زمینه صورت گرفت و نهایتاً طرحی با عنوان نظام نوین ترویج کشاورزی در سال ۱۳۹۴ تدوین شد و بصورت پایلوت در چند منطقه از کشور اجرا گردید و نهایتاً از سال ۱۳۹۵ در سراسر کشور ابلاغ شد و اکنون تمام استان‌ها موظف به اجرای آن هستند و پشتوانه قانونی هم در احکام دائمی برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ایجاد شد که موجب آن، طرح نظام نوین ترویج و آموزش کشاورزی در ایران به رسمیت شناخته شد. از بعد ساختاری، بخشی درست شده است که مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی در استان، مدیریت‌های ترویج و مراکز آموزش و تحقیقات کشاورزی پیگیر موضوع هستند. در سطح شهرستان، مدیریت جهاد کشاورزی، اداره ترویج و در سطح دهستان مراکز جهاد کشاورزی قرار می‌گیرند که در هر مرکز جهاد کشاورزی، مروجین پهنه‌ها حضور دارند. هر مروج مسئول ارائه خدمات ترویجی به پهنه و جامعه هدف می‌باشد که در این بحث چند مؤلفه مهم وجود دارد. ۱- پهنه‌بندی عرصه‌های تولید ۲- سامان‌دهی و تجهیز مراکز دهستان ۳- استقرار نظام مدیریت دانش و در کنار آن بهره‌گیری از بخش غیردولتی و مشارکت و تعامل با مؤسسات تحقیقاتی و مشارکت بخش‌های اجرایی است و تنها خلأیی که در اینجا احساس می‌شود ارتباط و تعامل با دانشگاه است که به عنوان بخش مهم باید وارد شود و لازم است در این خصوص همکاری صورت گیرد. مروج میدانی در قبال ذی‌نفعان و بهره‌برداران و تشکل‌های خصوصی مسئول است. پشتوانه آنها کارشناسانی هستند که از سطوح ستادی تا سطوح شهرستانی قرار می‌گیرند. محققین را از ایستگاه‌های تحقیقاتی و مؤسسات مادری به عنوان پشتوانه‌های اطلاعاتی و نوآورانه برای مروجین سازماندهی می‌کنیم. در ساماندهی و تجهیز مراکز باید اشاره کنم که تا قبل از سال ۱۳۹۴ بسیاری از مراکز جهاد کشاورزی که سابقه طولانی نیز داشتند از لحاظ زیرساختی دچار ضعف شده بودند و بسیاری از پرسنل آنها نیز بازنشسته شده بودند و در بخش ترویج با مشکل روبرو بودیم و بخش خصوصی نتوانسته بود خدمات مورد نظر را به جامعه روستایی ارائه دهد، بنابراین لازم بود بخش ترویج دولتی از طریق جهاد کشاورزی تقویت شود. جذب نیروها صورت گرفت و ساماندهی نیز اتفاق افتاد و مروجین جذب شده تحت آموزش‌های تخصصی ترویجی قرار گرفتند و در پهنه‌ها مستقر شدند. علاوه بر این، بحث سربازان سازندگی را هم داشتیم که سربازان به جای خدمت در پادگان در بخش ترویج فعالیت داشتند. همچنین مددکاران ترویج و بسیج سازندگی از خود مردم محلی می‌توانند فعالیت‌های ترویجی را انجام دهند و در خط مقدم ترویج فعالیت کنند. نسبت کارشناس به بهره‌بردار تا قبل از این طرح ۱ به ۳۱۰۰ نفر بود، اما این آمار اکنون ۱ به ۵۱۰ نفر رسیده است یعنی به ازای هر ۵۱۰ کشاورز یک مروج وجود دارد. نسبت به شاخص‌های متوسط

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

جهان رتبه خوبی را داریم. در بحث پهنه‌بندی هم، یک منطقه جغرافیایی برای هر مروج تعیین شده است و او مؤلف است که به پهنه خود خدمات ترویجی ارائه نماید. در کنار هر مروج یک محقق نیز وجود دارد که به آنها محقق معین گفته می‌شود. هر مروج باید اطلاعات پایه پهنه خود را ثبت نماید و هر مروج می‌داند در پهنه او چه سطحی از اراضی وجود دارد، چه نوع محصولاتی کشت می‌شود، چه دام‌هایی و به چه تعداد در آنجا وجود دارد و همچنین پتانسیل‌های منطقه چیست و در پایگاه جامع اطلاعات کشاورزی ثبت می‌گردد. در سال ۱۳۹۸ حدود ۴ میلیون و ۱۰۰ هزار بهره‌بردار در این سامانه ثبت شده‌اند. سامانه ذکر شده حاوی اطلاعات بسیار مفیدی است و می‌توان با مراجعه به آن برای هر پهنه فعالیت‌های پژوهشی تعریف نمود. در ماده ۲۲ قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی بحث مدیریت دانش مطرح شده است، ما حجم زیادی از اطلاعات را در مراکز پژوهشی و آموزشی داریم و مدیریت دانش این تلاش را دارد تا به این اطلاعات وصل شده و بتواند راحت‌تر آنها را در اختیار بهره‌برداران قرار دهد. از عناصر اساسی مدیریت دانش می‌توان به وجود متخصصان موضوعی، دفاتر استانی در سطح ملی، بخش غیردولتی، بهره‌برداران، مروجان مسئول پهنه، مروجان ارشد در سطح ملی اشاره کرد ولی متأسفانه جای دانشگاه کماکان خالی است. از تکنیک‌های مختلفی برای تعامل با جامعه روستایی استفاده می‌شود. روزهای مزرعه‌ای، هفته‌های انتقال یافته‌ها، تعاملات انفرادی مروجان، طرح‌های تحقیقی، ترویجی و مشارکتی با حضور محقق، مروج و کشاورز، نمایشگاه‌های کشاورزی و بازدیدهای ترویجی، برنامه‌های جامع ترویجی و توسعه کشاورزی پایدار، که هر کدام برنامه‌های مفصل دارد. دوره‌ها و کارگاه‌های ترویجی آموزش بهره‌برداران، سایت‌های جامع الگوی ترویج، کانون‌های یادگیری، مزارع نمایشی و همچنین رسانه‌های جمعی و الکترونیکی، برنامه‌ها و اپلیکیشن‌های مختلف و ... نیز در این زمینه وجود دارد. بخشی به نام تالار ترویج و فنون کشاورزی در وبسایت ما وجود دارد که بیش از ۵۰۰۰ رکورد رسانه‌ای و نشریه‌ای برای آن ثبت شده است که می‌تواند قابل استفاده برای بهره‌برداران و کارشناسان باشد. در سطح پهنه که مروجین فعالیت دارند، نه تنها بخش ترویج بلکه بخش‌های اجرایی، بخش آموزش کارکنان و بخش تحقیقات نیز مروجین را مورد پشتیبانی قرار می‌دهند. همین الان حدود ۱۴۰۰ محقق معین در ۳۴ مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی و حتی مؤسسه‌های پژوهشی داریم و ۱۰۰ پژوهشگر ارشد هم در موضوعات مختلف در سطح ملی فعالیت می‌کنند. بخش غیردولتی و ارتباط با آن یکی از محورهای ماست. بحث زنان روستایی نیز یکی از محورهای مهم است که ترویج آن مورد توسعه فعالیت‌های ما قرار گرفته است. آموزش کارکنان جهت پشتیبانی کارشناسان و مروجین است که بسیاری از دوره‌ها با حمایت دانشگاه‌ها انجام می‌شود. به هر حال ظرفیت‌های قانونی دیگری نیز وجود دارد که در ماده ۲۱ قانون افزایش بهره‌وری، وزارت علوم و وزارت جهاد کشاورزی به توافقی رسیده‌اند که براساس نیازهای بخش کشاورزی تعداد دانشجو مشخص شود.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

بحث دیگر، ماده ۲۳ قانون افزایش بهره‌وری است که دانشجویان برای کارآموزی به وزارت جهاد کشاورزی بیایند و در جهاد کشاورزی پتانسیل بسیار خوبی وجود دارد و لازم است از آن استفاده شود. چند راهکار برای تعامل دو وزارتخانه نیز ارائه می‌دهم: هم اکنون تفاهم‌نامه انعقاد بین آنها می‌شود اما می‌توانیم هم‌افزایی منابع انسانی را داشته باشیم، تشکیل کارگروه‌های تخصصی مشترک برای انجام تحقیقات مورد نیاز بخش کشاورزی، انجام طرح‌های مطالعاتی در جهت بهبود وضعیت آموزش عالی بخش کشاورزی و منابع طبیعی، انجام پروژه‌های مشترک ارزشیابی کیفیت آموزش، تعامل دو دستگاه جهت بازنگری سرفصل دروس، هماهنگی بیشتر با هدف ارتقا و افزایش مهارت دانش‌آموختگان، استفاده از اعضای هیأت علمی در شبکه مدیریت دانش و وزارت علوم لازم است بخش ترویج را در ارتقا اعضای هیأت علمی وارد کند. تکمیل و ساماندهی سامانه‌های موجود برای اجرای وظایف قانونی، استفاده از دستگاه‌ها و تجهیزات در جهت انجام پروژه‌های تحقیقاتی، استفاده از فضای آموزشی تحقیقاتی برای ارتقای مهارت دانشجویان، استفاده از فضای در اختیار برای برگزاری همایش‌های مشترک، در بحث تصمیم‌گیری در برنامه‌ریزی‌ها از متخصصین ترویج کشاورزی دانشگاه‌ها باید استفاده کرد. در بحث انتقال یافته‌های پژوهشی: می‌توان هفته‌های انتقال یافته‌ها را در دانشگاه‌ها برگزار کرده و حمایت می‌کنیم هر دانشگاه در هر جای کشور، در هر سال یک روز را به آن اختصاص دهیم تا یافته‌های هر دانشگاه در اختیار کارشناسان قرار گیرد.

دکتر محمد شاهدی: یکی از بخش‌هایی که باید مورد توجه قرار گیرد بخش ترویج است. وزارت جهاد کشاورزی لازم نیست آموزش‌های کلاسیک داشته باشد و آموزش‌های ترویجی کاربردی باید جزو برنامه آن وزارت باشد. دانشکده‌ها باید برای ارتباط با کشاورزان اقدام کنند. تاکنون یک سایت ترویجی مناسب وجود نداشته، سایتی که کشاورز بتواند از آن استفاده کند و سؤال کند و جواب بگیرد و این کار را می‌شود با همکاری دانشکده‌ها و مؤسسه آموزش و ترویج انجام دهیم. لازم است از روش‌های جدید برای ترویج استفاده شود. یکی از روش‌ها، تقویت شرکت‌های خصوصی ارائه خدمات کشاورزی است، یکی از روش‌های دیگر که لازم است هم‌گردهمایی و هم‌وزارت جهاد روی آن انرژی بگذارند تدوین کتاب‌هایی برای مدارس شهری و روستایی است. لازم است کتاب ترویج کشاورزی برای مدارس روستایی و کتاب خوب زیستن برای مدارس شهری تهیه شود.

دکتر عباس صمدی: سازمان آموزش و ترویج کشاورزی اگرچه نسبت مروج به کشاورز را به حد قابل قبولی رسانده است، اما چرا هنوز کشاورزی بصورت سنتی و نیمه سنتی انجام می‌شود و مشکل کجاست؟

دکتر عبدالمحمد عابدیان: فعالیت‌هایی که اکنون در سازمان تات انجام می‌شود اگر به بخش خصوصی و بخصوص سازمان نظام مهندسی سپرده می‌شد بهتر بود و جذب فارغ‌التحصیلان را نیز به دنبال داشت و لازم نبود سازمان تات و

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

بخش دولتی در این مسئله ورود کنند. اکنون باتوجه به فعالیت بخش دولتی، کشاورزان و کارشناسان بصورت رایگان آموزش می‌بینند و به سمت بخش خصوصی نمی‌روند.

دکتر جهانشیر شاکرمی: چرا از صدا و سیمای ملی در ترویج و آموزش کشاورزی استفاده نمی‌شود؟

دکتر رسول واعظ: چرا طرحی مورد تصویب قرار گرفته است که در آن نقش دانشگاه دیده نشده است؟

دکتر حسین آذر نیوند: ترویج اهمیت زیادی دارد و این اهمیت باید در عمل مشخص شود. تمایل دانشجویان برای آمدن به رشته‌های ترویج در مقایسه با تمامی رشته‌های کشاورزی کمتر است و دانشگاه تهران بدلیل عدم استقبال، امسال دانشجوی نگرفته است. در منابع طبیعی نقش ترویج بسیار نادیده گرفته شده است.

دکتر محسن عدالت: این که گفته شد در این طرح دانشگاه‌ها هیچ جایگاهی ندارند باعث تعجب بنده شد چرا که دانشگاهیان و علی‌الخصوص دانشگاه شیراز در تنظیم این طرح دخیل بوده‌اند. اگر چنین است، الان چند سال از اجرای طرح می‌گذرد، چرا هیچ تقاضایی از سمت سازمان تات به دانشگاه نیامده؟ و دانشگاه‌ها هیچ اطلاعی از این موضوع ندارند.

دکتر ابراهیم پورجم: در اهدافی که برای وزارت جهاد مشخص شده، هیچ جایی برای حفاظت و حراست وجود ندارد. احساس می‌کنم که وزارت جهاد کشاورزی هیچ مسئولیت و مأموریتی برای حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست قائل نیست و لازم است به این موضوع توجه شود.

دکتر احمد نظامی: میزان تولیدات کشاورزی نسبت به گذشته افزایش یافته است و افزایش تولید بخاطر مدیریت و کمک کارشناسان بوده است و این تولید، نتیجه تعامل بین کشاورزان و جهاد کشاورزی است. در جایی فعالیت صورت گرفته و باعث افزایش تولید شده است و باید توضیح داده شود افزایش تولید چگونه اتفاق افتاده است.

دکتر اسماعیل گرمی دهکردی: لازم است دانشگاه با وزارت جهاد کشاورزی ارتباط برقرار کرده و علم به عرصه عمل منتقل شود. در افزایش تولید، نقش مروجین مثبت بوده ولی کافی نبوده است. سیاست‌های تولیدی بدون توجه به پایداری منابع، بسیاری از منابع کشور را نابود کرده است. اکنون تغییر و تحول در تفکر و دانش کشاورزان اتفاق افتاده است. نسبت تعداد مروج به کشاورز در دو سال اخیر به این میزان رسیده و لازم است صبر کرد و از طرفی مروجان با مشکلات نیز روبرو هستند. در رابطه با فعالیت بخش خصوصی، ۱۰ سال بخش خصوصی جایگزین بخش دولتی شد، متأسفانه عملکرد خوبی در تعامل بخش خصوصی و کشاورز وجود نداشت و کشاورز به همان کارشناسان قبل مراجعه می‌کرد، البته برای بخش خصوصی نیز جای فعالیت وجود دارد و در کنار بخش دولتی می‌تواند حرکت کند و از طرفی

گروه‌مایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

درخصوص حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست به دلیل اینکه استفاده عمومی و منافع عام دارد دولت ناچار است سرمایه‌گذاری نماید. در قانون آمده یک شبکه‌ای در صدا و سیما ایجاد شود به نام کشاورز و روستا، به دنبال این کار هستیم و الان چندین شبکه شامل مستند، آموزش و شبکه‌های استانی با سازمان تات در ارتباط هستند، ولی به حدی نیست که ما موافق باشیم و لازم است به دنبال این قضیه باشیم و مطالبه‌گری کنیم. کار زیادی هنوز در این بخش نیاز است، در آموزش روستاییان، ما آموزش متوسطه را در این مجموعه داریم و علاوه بر روستائیان، بچه‌های شهری نیز حق دارند بدانند که چه می‌خورند و لازم است تمام موارد مهم در بیانها و قطعنامه آورده شوند.

دکتر کاظم پوستینی: تعداد و نسبت مروج به کشاورز اگر به جای کمی به سوی کیفی حرکت می‌کرد بهتر نبود؟؟ تعداد زیادی مروج وجود داشته باشد اما وسیله نقلیه برای رفت و آمد آنها وجود نداشته باشد هیچ فایده‌ای نخواهد داشت.

دکتر علی اصغر ساکی: بخش ترویج در هیچ‌جا موفق نشده است، بدلیل اینکه علم را به حساب نیاورده و نقش علم در ترویج بسیار کم است.

دکتر جواد قاسمی: مراکز، پایین‌ترین سطح در آموزش و ترویج هستند و با مشکلاتی روبه‌رو بودند و به سمت تعطیلی نیز پیش می‌رفتند. از طرفی مشکل ساختاری نیز وجود داشت و اکنون هزار کارشناس جذب و پهنه‌بندی آنها انجام شده و از لحاظ امکانات مثل کامپیوتر و وسایل نقلیه سعی شده در حد اولیه باشد ولی از حد ایده‌آل فاصله دارد. در خصوص ارتقای کیفیت آنها با این ساختارهای پژوهشگر-مروج ارشد و متخصصین و شبکه‌های آموزش کارکنان سعی می‌شود از لحاظ کیفیت و بعد فنی به‌روز شوند.

سیلاب و کشاورزی

دکتر احمد نظامی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد): ایران یکی از ۱۰ کشور بلاخیز دنیا است. وقوع سیل در دنیا اجتناب‌ناپذیر است و در ایران در سطح گسترده اتفاق افتاد و در بخش‌های کشاورزی به صورت مستقیم و غیرمستقیم تأثیر داشت. با توجه به اینکه گروه‌مایی این مأموریت را به من داد، با دانشگاه‌های ساری، گرگان، لرستان، شیراز و چمران اهواز هماهنگی‌های لازم را انجام دادم و هر یک، در حدود ۱۰ دقیقه در خصوص چگونگی ایجاد سیل و خسارات وارده به ویژه به بخش کشاورزی و نتیجه‌گیری از مواردی که بیان می‌فرمایند انجام خواهند داد.

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

دکتر کریم سلیمانی (هیأت علمی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری): در اینجا در خصوص سیلاب ۲۷ اسفند ۹۷ و فروردین ۹۸ در استان مازندران بحث خواهیم کرد. علل وقوع سیلاب را می‌توان به دو حوزه انسانی و محیطی تقسیم‌بندی کرد. براساس فناوری‌های جدید و تکنولوژی‌های فضایی می‌توان در خصوص سیلاب بحث و گفتگو انجام داد. زمانی که بارش اتفاق می‌افتد، اگر حوزه‌های طبیعی و شهری نتوانند تعادل بین نفوذ و رواناب را برقرار کنند سیل اتفاق می‌افتد.

دلایلی که می‌توان برای سیل در استان مازندران ذکر کرد به این صورت است که شدت بارش، تعرض به حریم رودخانه‌ها و آبراهه‌ها و توپوگرافی منطقه و ارتفاع کم، از مسائلی است که برای استان‌های شمالی کشور باید مد نظر قرار گیرد. تمام استان‌های شمالی حاشیه دریای خزر در ارتفاع منفی قرار دارند. تمامی استان‌های شمالی دارای یک رودخانه هستند ولی به حریم آنها تعرض شده و بسیاری از ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی در بستر رودخانه‌ها ایجاد شده است. بحث بعدی سازه‌های ایجاد شده در مسیر رودخانه است، کسانی که پل‌ها و سدها را ایجاد می‌کنند، برای یک دوره صد ساله در نظر می‌گیرند ولی بازگشت سیلاب ۴۰۰ سال هم برآورد شده است و حتی برخی از سازه‌ها عملی برای ایجاد تخریب بیشتر و خسارت بیشتر سیل شده‌اند.

دکتر علی نجفی‌نژاد (رئیس دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان): استان گلستان از استان‌های سیل‌خیز است. از سال ۱۳۷۰ تا کنون هر ساله ۴ الی ۵ سیل بزرگ و کوچک در استان اتفاق افتاده است. یکی از بزرگ‌ترین سیل‌ها در ۵۰ سال گذشته سیل سال ۱۳۸۰ در استان گلستان بود و بیش از ۱۵۰ نفر جان خود را از دست دادند. سیلی که در استان گلستان اتفاق افتاده، سرشاخه‌های آن از جنگل گلستان بوده و بعد از آن وارد دشت گرگان می‌شوند. به دلیل توپوگرافی کم‌شیب در دشت، در قسمت انتهایی، حوضه‌های اترک و گرگانرود و قره‌سو وجود دارند و اگر سیل شدید باشد سیل وارد هر دو حوزه می‌گردد. سه حوزه اصلی در گلستان وجود دارد: حوزه اترک، بخش عمده این حوزه در استان خراسان شمالی قرار دارد، حوزه گرگانرود و حوزه قره‌سو. اما بحث در مورد سیلی که در انتهای سال ۹۷ و ابتدای سال ۹۸ اتفاق افتاد، از ۲۷ اسفند ۱۳۹۷ تا ۲ فروردین ۹۸ در پنج روز بصورت مداوم بارندگی وجود داشت و در ماه‌های قبل هم بارش زیادی آمده بود و منطقه از نظر رطوبتی نیز قابلیت سیلاب را داشت. خاک اشباع شده بود و حجم قابل توجهی از بارش به رواناب تبدیل شد و همه رواناب باید از حوزه گرگانرود و قره‌سو عبور می‌کرد، در طول این مسیر سه سد بزرگ وجود دارد، که به دلیل بارش‌های قبلی پر بودند. بحثی که مهم است بحث مدیریت سیلاب است و این که چگونه می‌بایست سیلاب را مدیریت می‌کردیم. حوزه و مسیر رواناب مدیریت نشده بود و نمی‌توانست حجم زیادی از آب را عبور دهد. در آق‌قلا سرعت عبور آب نیم متر در ثانیه بود که سرعت بسیار پایینی است. بنابراین شیب رودخانه بسیار کم و کشش اندک بود و باعث آب گرفتگی شهر گردید. یکی از مسائلی که باید به آن توجه کرد بحث مدیریت است.

شاید برخی از افراد، شرایط استان گلستان را از اخبار شنیده باشند. ۲۷ اسفند که سیل شروع شد، استاندار بدلیل برنامه مرخصی قبلی، ۲۹ اسفند از استان خارج شدند و خلأ مدیریت در چندین روز دیده شد. نیروهای امدادی نیز ۳-۴ روز بعد خودشان را رساندند. موج‌سواری‌های سیاسی نیز در این موضوع بسیار زیاد بود. نظر همه مدیران این بود که می‌بایست سد مخزنی می‌ساختیم که این نگاه تک‌بعدی به یک پدیده چندبعدی مشکل را تشدید خواهد کرد. از طرفی حضور رئیس جمهور و سران قوا و مدیران ارشد در استان نیز به بحرانی دیگر تبدیل شده بود و بجای اینکه به موضوع سیلاب رسیدگی شود برای استقبال از ایشان برنامه‌ریزی می‌شد. اقدامات آبخیزداری در کاهش خسارات سیل بسیار کمک کرد. در جنگل‌های استان گلستان وقتی سیل شروع می‌شود شاخ و برگ را به همراه خودش می‌آورد که باعث گرفتگی مسیر رودخانه‌ها شده و باعث افزایش خسارات می‌گردد. از سیل‌ها تاکنون هیچ درسی نگرفته‌ایم. سال ۱۳۹۱ در آق‌قلا سیلی اتفاق افتاد و با همان الگو دوباره در سال ۱۳۹۸ نیز سیل اتفاق افتاد و در این چند سال هیچ راهکار جدیدی برای کنترل سیل ارائه نشده است و لازم است در ضوابط و قوانین بازنگری کنیم.

دکتر محسن عدالت (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز): سیل فروردین ۱۳۹۸ در شیراز را ارائه می‌کنم. خسارات سیل در بعد کشاورزی بسیار کم بود اما از نظر آبخیزداری و منابع طبیعی بحث زیادی می‌توان راجع به آن انجام داد. علل خسارات که مشاهده و ایجاد شد به عوامل طبیعی و عوامل مدیریتی و انسانی بستگی دارد. در شیراز سیل بسیار ناگهانی اتفاق افتاد. در عرض دو ساعت سیل اتفاق افتاد و مسیری که در چند سال اخیر، از سازه‌ها پر شده بود سیل در آن راه افتاد و پلهایی که ایجاد شده بود نمی‌توانست این حجم آب را عبور دهد و از طرفی حذف گیاهان از دامنه‌ها هم باعث جاری شدن آب از دامنه‌ها شد. ۲۱ نفر جانشان را از دست دادند و ۶۰ نفر آسیب دیدند و حدود ۲۵۰ خودرو دچار آسیب شد. سیل در شهرک ورودی شیراز مشکلات زیادی را برای مردم ایجاد کرد، شیب این حوزه بسیار زیاد است و رودخانه‌ای که در آنجا وجود دارد به نام رودخانه آبرنگی است که بسیار قدیمی بوده و در گذشته انتقال سیلاب را نیز برعهده داشته است و با پرکردن این رودخانه و ایجاد راه‌ها این معضل ایجاد گردید. البته در روزهای گذشته نیز بارندگی وجود داشت که خاک اشباع شده بود. از عوامل انسانی می‌توان به تخریب گیاهان دامنه‌ها و تجاوز به حریم رودخانه‌ها و آب راه‌ها اشاره کرد و احداث سازه‌هایی که برای کنترل سیلاب مناسب نبودند و مسیر رودخانه نیز لایه‌روبی و تمیز نشده بود. در دانشکده کشاورزی شیراز بخش مهندسی آب، منابع طبیعی و محیط زیست مأموریت گرفتند و این موضوع را از جهات مختلف بررسی کردند.

دکتر جهانشیر شاکرمی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه لرستان): بحث سیل فروردین ۱۳۹۸ در لرستان، در مسائل هواشناسی از ۲۶ اسفند سال ۱۳۹۷ تا ۱۳ فروردین ۹۸، سه سامانه بارشی قدرتمند داشتیم و در لرستان بارش شدیدی اتفاق افتاد و ۲۹۹ میلیمتر گزارش باران در لرستان بود و باعث سیل شد. بارش اول از سوم تا هفتم فروردین

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

بود، اما بارش اصلی ۱۲ فروردین اتفاق افتاد که باعث وقوع سیل شد. استان لرستان حوزه آبخیز دو سد در خوزستان است، سد دز و سد کرخه و سهم سد کرخه بیشتر است و بارندگی هم در همان منطقه اتفاق افتاد. ۵۹٪ مساحت استان لرستان مربوط به سد کرخه و مابقی مربوط به سد دز است. مناطقی که به سمت سد دز می‌روند مناطق سردسیری استان لرستان هستند ولی در قسمت‌هایی که به سد کرخه می‌روند هوا گرم‌تر است و همزمان با بارندگی، برف‌ها هم آب شد و به سمت کرخه حرکت کرد. در وقوع سیل عوامل مختلفی دخیل هستند. مهمترین عامل سیل در لرستان، بارش زیاد بود ولی کارهای مدیریتی و دستکاری‌های محیط‌زیست نیز نقش زیادی در وقوع سیل داشتند. استان لرستان شیب بسیار تندی دارد و بیشتر مناطق آن کوهستانی است و به محض شروع بارش منجر به سیلاب می‌شود. بارش‌های اولیه خاک را اشباع کرده و بارش‌های بعدی منجر به سیلاب گردید. در لرستان جنگل‌های بلوط نقش مهمی در کنترل سیل دارند و حتی چتر درختان جلوی آب باران را می‌گیرد اما در فروردین، جنگل نیز لخت و بی‌برگ بود و بنابراین اولین قطرات باران به زمین برخورد می‌کرد. پس عوامل وقوع سیل در لرستان شامل: بارش شدید، شرایط زمین‌شناسی منطقه، شرایط توپوگرافی، ذوب برف‌ها، اشباع شدن خاک، بالابودن دبی رودخانه کسکان، و از عوامل انسانی: تخریب پوشش گیاهی، جاده‌سازی‌ها، عبور خطوط گاز، تجاوز به حریم رودخانه هستند. برای کنترل سیلاب راهکارهایی را که می‌توان عنوان کرد از جمله، لزوم احداث سدهای مخزنی، احیای پوشش گیاهی، اجرای پروژه‌های آبخیزداری، رعایت اصول مهندسی رودخانه و عدم تجاوز به حریم. در بخش کشاورزی نیز سیلاب خسارات زیادی داشت، به زیرساخت‌های کشاورزی و آبی‌پروری و باغات انجیر، به جایگاه‌های دام‌های روستایی و عشایری و انبارها و ... نیز خسارت وارد شد. از جمله کارها و فعالیت‌هایی که تاکنون انجام شده است: جهاد کشاورزی پیام‌های ترویجی برای کشاورزان و روستائیان ارسال کرد و اکیپ‌هایی برای کمک به روستاها و تمیز کردن جاده‌های روستایی اعزام شدند. قنات‌ها و جاده‌های بین روستایی تا حدودی مشکلشان حل شده است.

دکتر احمد لندی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز): سیل خوزستان با مناطق دیگر متفاوت بود و شدت بارندگی باعث سیل شد. در خوزستان ۲ برابر میانگین سالانه بارش داشتیم و سیل خوزستان ناشی از بارندگی در بالادست‌ها بود. در خوزستان تقریباً (بغیر از یکی دو مورد) تمام بحران‌های مطرح در جهان در آن اتفاق افتاده است. در کشورهای جهان سوم به جای مدیریت ریسک مدیریت بحران انجام می‌شود. صبر می‌کنیم تا بلایا اتفاق افتد و بعد به فکر چاره هستیم تا اثرات سوء آنها را کاهش دهیم و لازم است به سمت مدیریت ریسک حرکت کنیم و بتوانیم پیش‌بینی لازم را انجام دهیم. سیلاب یکی از بلایای طبیعی است و در کشورهای پیشرفته و جهان سوم همیشه دارای خساراتی است. در کشورهای پیشرفته خساراتش کمتر است بدلیل اینکه آنها از روش‌های نوین برای کنترل سیلاب استفاده می‌کنند و توانسته‌اند اثرات زیانبار سیلاب را به حداقل برسانند. عوامل انسانی و طبیعی باعث بروز سیل

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

می‌شوند و نقش عوامل انسانی بسیار مشهود است. سیلی در سال ۱۳۹۵ در خوزستان اتفاق افتاد که از رودخانه دز بود و با مدیریت می‌شد خسارات آن را کاهش داد. رئیس جمهور در سخنرانی‌هایشان به پیش‌بینی‌های هواشناسی تأکید دارند اما آنها فقط تا ۷۰٪ می‌توانند پیش‌بینی کنند و گزارش آنها سه ماهه است. اگر بخواهیم برای وقوع سیلاب دنبال مقصر بگردیم، به خیلی قبل‌ها برمی‌گردد. از بردن جنگل‌ها و به طور کلی ندانم‌کاری‌های گذشته. خوزستان دارای ۵ رودخانه است که کارون مهم‌ترین آنها است که از به هم پیوستن دز و کارون، کارون بزرگ ایجاد می‌گردد و بارندگی‌های بالادستی به این رودخانه منتهی می‌شود و ۵۰٪ آب کشور در خوزستان ذخیره می‌شود و حدود ۱۵٪ برق کشور را تولید می‌کنند. سیلاب‌ها عمدتاً از رودخانه‌های کرخه و دز و از شاخه‌های دیگر اتفاق افتاد و مدیریت شد و خسارت چندانی نداشت. حجم زیادی از آب وجود داشت و با توجه به خشکسالی‌های اخیر، هیچ کس انتظار این حجم از بارش را نداشت. ما حدود ۲۴ میلیارد آب دریافت کردیم که معادل ذخیره تمام سدهای استان خوزستان می‌باشد. بنابراین دبی که کرخه شاهد ورودی آن بود ۸۳۵۰ مترمکعب در ثانیه بود. اصلاً چنین آبی قابل تصور نیست و دز ۵۳۰۰ متر مکعب در ثانیه. روی سد کرخه سد خاکی با هسته رسی وجود دارد. پیش‌بینی طرح آن ۷ میلیارد آب بوده است ولی باتوجه به نحوه ساخت آن، کمتر از ۵ میلیارد آب ذخیره می‌کرد. در سیل اخیر تا ۶٫۲ میلیارد مکعب آب ذخیره کرد. دو آبگیر حورالعظیم و شادگان در جریان سیل آبگیری شد. باتوجه به ارتفاع کم اهواز، در آنجا فاضلاب شهری دچار مشکل شد و با پمپاژ تخلیه گردید. در زمان سیلاب وقتی می‌خواستند آب سدها را تخلیه کنند باتوجه به اینکه روستائیان در محل رودخانه و دهانه پل‌ها ساخته بودند اجازه تخریب را نمی‌دادند. بالغ بر ۱۰ میلیارد تومان در بخش کشاورزی خسارت داشتیم. ۳۹ هزار هکتار از اراضی نیشکر زیر آب رفت و بخش آن حدود ۱۰۰۰ میلیارد تومان خسارت دید و بنابراین حجم خسارت در استان خوزستان بالاست و در خوزستان تا ۲۰ فروردین مدارس و دانشگاه‌ها تعطیل بودند و به علت ماندگاری آب در آنجا بود و حتی در بخش‌هایی از شهر اهواز هشدار تخلیه شهر هم داده شد. این سیلاب برای استان خوزستان مزایا و مشکلاتی به دنبال داشت. از مزایای آن، آبگیری تالاب‌ها، آبگیری کانون‌های گردوغبار و تغذیه بخشی از آب‌های زیرزمینی، معایب آن: وصل شدن شیرابه‌های محل دفن زباله، ایجاد مشکل در فاضلاب شهری، به کشاورزی خسارت زد و باعث تخریب شد. امیدوارم مدیریت‌هایی صورت گیرد تا از خسارات سیل کمتر شود و برای کارهای پیشگیرانه بیشتر هزینه شود.

دکتر وحید جعفریان (مدیرکل آموزش و ترویج و مشارکت‌های مردمی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور): به نمایندگی از سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در اینجا حضور دارم. ریاست سازمان پیگیری بودند تا در این جلسه حضور داشته باشند اما باتوجه به مسائل مرتبط با هفته دولت و ضرورت همراهی با مقامات امکان پذیر نشد

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

و این مسئولیت بر عهده من گذاشته شد و امیدوارم بتوانم مشکلات و دغدغه‌های بخش اجرا در این حوزه را با شما در میان بگذارم.

گزارشاتی که در مورد سیلاب ارائه شد نشان‌دهنده این است که ما چقدر به تحقیقات میدانی و کاربردی نیاز داریم تا بتوانیم از این تحقیقات در حوزه‌های مختلف بهره ببریم. بحث مدیریت منابع طبیعی قطعاً موضوعی محدود به آب و چوب و ... نمی‌شود. قطعاً در تأثر از عوامل مختلف و متنوعی است که امکان مدیریت این منابع را پیچیده می‌کند، بخصوص آنجایی که ما می‌پذیریم که عوامل انسانی و علوم اجتماعی یکی از مهم‌ترین موضوعات تأثیرگذار در این بخش هستند. از آنجا که ادبیات مهندسی در حوزه منابع طبیعی با ادبیات علوم انسانی در بسترهای متفاوتی رشد کرده‌اند و در شکل‌های جداگانه‌ای بیان شده‌اند تلفیق اینها کار ساده‌ای نیست. این افتخار را داشته‌ام که در سنواتی به عنوان دبیر ملی کنوانسیون مقابله با بیابان‌زایی در نشست‌های مرتبط حضور داشته باشم. در ۱۵ سال پیش، هسته مرکزی این کنوانسیون عمدتاً اکولوژیست‌های حوزه منابع طبیعی بودند و در اجلاسی که دو سال پیش تشکیل شد متوجه شدم تنها دو نفر از آنها در حوزه علوم مهندسی منابع طبیعی و محیط زیست هستند و آمیخته‌ای از تخصص‌های مختلف در بخش سیاست‌گذاری در بخش توسعه، در بخش مالی، در زمینه‌های اجتماعی، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی و ... مدیران اصلی این کنوانسیون نقش‌آفرینی می‌کنند. این موضوع نشان می‌دهد که جنبه‌های مختلفی می‌تواند تصمیم‌گیری در منابع طبیعی را تحت تأثیر قرار دهد. خیلی‌ها معتقد هستند امکان پیش‌گیری در حوزه منابع طبیعی با اضافه کردن جنبه‌های انسانی قابل انجام نیست. ما بایستی الگوهایی را در حوزه عدم قطعیت در شرایط غیرقابل پیش‌بینی تعریف کنیم. چراکه عوامل تأثیرگذار بسیار زیاد هستند و اینها عملاً جداگانه از هم مورد بررسی قرار می‌گیرند. برای همین است که در این حوزه با ادبیات سازگاری، با ادبیات انعطاف‌پذیری، موضوعاتی نظیر تاب‌آوری و ... بیشتر سعی می‌شود به منابع طبیعی بپردازیم. در صحبت‌های اساتید مطرح هم این موضوع مورد تأکید است که به مدیریت‌های مبتنی بر پیشگیری بپردازیم تا بتوانیم اقدامات احتیاط‌آمیز را در شرایط نامعلوم رقم بزنیم. به هر جهت، در سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور تجارب زیادی در حوزه توجه به مسائل انسانی و لحاظ کردن آن در متن سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها بدست آمده است. همکاری مؤثر در ۹ پروژه بین‌المللی بزرگ مقیاس، همکاری‌های مؤثر با کنوانسیون‌های زیست محیطی، تدوین برنامه‌های جامع همگرایی با دستگاه‌های اجرایی بخشی از این دستاوردها بوده است. همه مطلع هستیم که در یک گستره بسیار وسیع قرار داریم که از تنوع خاصی برخوردار است و مسائل پیچیده تغییرات اقلیم، تنوع زیستی و تخریب سرزمین شرایط سختی را برای مدیریت این عرصه پیش آورده است. اساتید دانشگاه و وجود صاحب‌نظران و اندیشمندان در این حوزه به عنوان پیش‌ران تبیین سیاست‌ها مدنظر قرار گرفته و عملاً این بخش می‌تواند بیش از گذشته نقش‌آفرین باشد. در سالهای ۹۷-۹۸ یک تحول چشمگیر در حوزه فعالیت‌های آبخیزداری و آبخوان‌داری ایجاد شده است. باتوجه به

اعتباراتی که از صندوق توسعه ملی با عنایت مقام معظم رهبری و توجه خاص دولت در این بخش تخصیص یافت عملاً فعالیت‌های مرتبط را در مناطق کشور اجرا کردیم. در سال ۹۸ در ۹۰٪ شهرستان‌های کشور این طرح در حال اجرا است. فعالیت‌هایی که نه فقط توجه خاص به عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری، بلکه با همکاری مؤثر تمام بخش‌ها از جمله بخش حفاظت، بخش جنگل، مرتع، ترویج و ... گزارشات متعددی در حوزه‌ی نقش این فعالیت‌ها در کاهش و پیامدهای ناشی از سیل اخیر هم مطرح شد. قطعاً این اقدامات باید براساس درس‌آموخته‌هایی که در این دو سال در سطح وسیع به دست آمده مورد پردازش قرار گیرد و برنامه‌های آیتنده ما را متأثر کند. یکی از درس‌آموخته‌ها این است که هر فعالیت با هر بودجه‌ای با هر مدیریت تکنولوژی، پایدار و کارآمد نخواهد بود مگر این که بتوانیم جایگاه خاص جوامع محلی و مردم را به درستی در آن تبیین کنیم. فرایندی که به صورت خودجوش انجام شود، فرایندی که ریشه در ارتقاء آگاهی و ارتقاء حساسیت به مسائل طبیعی باشد، مشارکتی که واقعی باشد. درس‌آموخته‌ها را بارها و بارها داشته‌ایم، این که تمامی فعالیت‌ها بدون توجه به این جنبه عملاً نه پایدار است و نه کارآمد و نه موجبات بهبود را در این نظام پیچیده اکولوژیک و انسانی فراهم می‌کند. ما با بهره‌وری از این درس‌آموخته‌ها دستورالعملی را تدوین کرده‌ایم که بتوانیم تحلیل بهتری از دست اندرکاران و ذی‌نفعان داشته باشیم. برنامه اقدام مشترکتی را مبتنی بر ادبیات مذاکره مستمر ترسیم کرده‌ایم نه اینکه طرح یا پروژه نوشته شود و در اختیار پیمانکار جهت اجرا قرار گیرد. این‌ها تحولاتی بود که در حوزه مشارکت اتفاق افتاد اما پیامدها و اثرات آن قطعاً در دراز مدت می‌تواند خودش را نشان دهد. اتفاق دیگری که فعالیت‌های سازمان جنگل‌ها و مراتع را متأثر از خودش کرد بحث ابلاغ آیین‌نامه اجرایی بند پ ماده ۲۹ احکام مالی برنامه توسعه بود، این قانون، سازمان جنگل‌ها و سازمان محیط زیست را به تشکل‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد و گروه‌های محلی تشویق کرد و مجوز داد تا مردم محلی در اجرای پروژه‌ها مشارکت مستقیم داشته باشند. بلافاصله بعد از ابلاغ این آیین‌نامه، شیوه‌نامه‌های مربوطه نوشته شد و یکی از موضوعاتی که در این بخش مورد توجه قرار گرفت این بود که در هیأت مدیره هر کدام از تعاونی‌ها و تشکل‌هایی که دولت برای آنها مجوز صادر می‌کند حتماً یک دانش‌آموخته منابع طبیعی و یک دانش‌آموخته در رشته‌های مرتبط حضور داشته باشند، پیامدهای دریافتی نیز خیلی خوب است، بسیاری از دانش‌آموختگان و جوانان که از دانشکده‌ها فارغ‌التحصیل شده‌اند وارد بدنه تعاونی‌ها شده و دارند مسائل را پیگیری می‌کنند، این سودی دوجانبه و برد برد است و از طرفی ضعف تخصصی تعاونی‌ها و تشکل‌ها به نوعی برطرف می‌شود. از طرفی فعالیت و نقش‌آفرینی را برای دانش‌آموختگان این بخش فراهم می‌کند. ۶ ماه است که فعالیت‌ها شروع شده و حدود ۱۳۶۶ تعاونی را در این ارتباط درگیر کرده‌ایم. امیدوارم که در همین امسال بتوانیم رقم قابل توجهی از دانش‌آموختگان را در این حوزه جذب کنیم. امسال تحقیقات اولویت‌دار سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور توسط شورای عالی محترم این سازمان تدوین شد و با توجه به جنبه‌های نتیجه‌محور و جامعه‌محور این اولویت‌ها را لیست کرده‌ایم. در این خصوص با دانشگاه‌ها و مشخصاً دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران جلسه‌ای را داشتیم و کارگروهی شکل گرفت که بتواند برنامه حمایت از

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی که براساس این اولویت‌ها تعریف می‌شوند را در سازمان جنگل‌ها داشته باشیم. این اقدام، قدم‌های آخرش را برمی‌دارد و امیدوار هستیم که بتوانیم طیف بیشتری از دانشجویان و موضوعات تحقیقاتی آنها را به این اولویت‌ها جلب کنیم و ادبیات علمی را بیشتر از گذشته در سازمان قرار دهیم. اقدام دیگر با هدف فراگیر کردن همیاران طبیعت در قشر دانشجویی بود، نشستی که دیروز برگزار شد و نماینده محترم انجمن‌های علمی در این نشست حضور داشتند و قرار بر این شد که یک پویشی را با نقش‌آفرینی در سازمان‌های مردم‌نهاد ایجاد کنیم و با حمایت رؤسای محترم دانشکده‌ها بتوانیم دانشجویان را با حوزه‌های مدیریت منابع طبیعی کشور آشنا کنیم، این پویش همیار طبیعت باشیم قطعاً تنها در حوزه‌های دانشجویی مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی خلاصه نمی‌شود، بلکه اگر ما دانشجویانی که در حوزه عمران، در حوزه مهندسی معدن، در حوزه‌های هنر، ادبیات و غیره فعالیت دارند را متوجه بحث مسائل طبیعی نماییم قطعاً عملکرد و تولیدات آنها می‌تواند فضای کاری ما را متأثر کند، عمل آنان می‌تواند موضوع گسترش فرهنگ منابع طبیعی که همه به عنوان یک زیرساخت اساسی برای انجام فعالیت‌ها به آن نیاز داریم را فراهم آورد. این امید را داریم که انشالله ارتباط ما بیشتر از گذشته باشد، این یک فرصت است. مدیریت منابع طبیعی قطعاً وظیفه مشترک ما است و همه ما مسئول هستیم. بار دیگر از برگزارکنندگان این گردهمایی تشکر می‌کنم. امیدوارم در آینده بتوانیم جلسه‌ای را با مدیران ارشد سازمان و بخصوص رئیس سازمان داشته باشیم.

دکتر میرمسعود سجادی: دو مبحث وجود دارد، یکی بحث بلایای طبیعی که یکی از آن‌ها سیلاب است که در اینجا نیز مطرح شد و یکی بحث سلامت. من فکر می‌کنم رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی در بحث پیشگیری در این حوزه‌ها خیلی می‌توانند مؤثر باشند، در بحث آبخیزداری، محیط‌زیست، جنگل، حفظ تنوع زیستی و آلودگی منابع آبی و تنها جمعی که در این جا حضور دارند به این مسائل توجه خاص دارند. در بحث پیشگیری بلایای طبیعی همین جمع می‌تواند روی آن کار کند، متأسفانه همیشه در مدیریت بحران و درمان داریم کار می‌کنیم. در بحث درمان بسیاری از بودجه‌ها به سمت وزارت بهداشت می‌رود چون بحث درمان مهم است ولی بر تولید غذا و ارائه محصولات غذایی سالم که کشاورزان تهیه می‌کنند باید تأکید کنیم. الان اولویت در کشور ما تولید غذای سالم است، بسیاری از بودجه‌ها باید به سمت کشاورزی سالم سوق یابد و فقط در درمان هزینه نکنیم. در پیشگیری از بلایای طبیعی، منابع طبیعی و کشاورزی می‌توانند نقش مهمی را داشته باشند. چرا در حوزه تولید محصولات غذایی سالم، در کشاورزی ارگانیک، سلامت آب، سلامت خاک و بقایای کودها و سموم در مواد غذایی، هزینه و بودجه‌ای قرار نمی‌گیرد. پیشنهاد مشخص من این است که نقش منابع طبیعی در مدیریت ریسک بلایای طبیعی و نقش کشاورزی در مدیریت ریسک سلامت غذا دیده شود و در قطعنامه نیز این مسائل آورده شود.

گروه آموزشی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

پس از سخنرانی‌ها، کارگروه سیلاب، کارگروه سلامت غذا، کارگروه اقتصاد زیستی و توسعه روستایی و کارگروه کارورزی تشکیل شدند و از آنها خواسته شد مطالب مطرح شده در جلسه عمومی را بررسی و جمع‌بندی نمایند و همچنین مطالبی را جهت درج در قطعنامه ارائه نمایند.

کارگروه سیلاب: دکتر احمد نظامی، دکتر علی نجفی نژاد، دکتر محمدتقی دستورانی، دکتر احمد لندی، دکتر جهانگیر عابدی کوپایی، دکتر عطاله کاویان

کارگروه سلامت غذا: دکتر محمد شاهدی، دکتر ابراهیم پورجم، دکتر رسول واعظ، دکتر احد صحراگرد، دکتر میرمسعود سجادی، دکتر محمد زندی، دکتر عباس صمدی، دکتر محمدحسین شهیر، دکتر عیسی ابراهیمی، دکتر حمید سودائی زاده، دکتر جهانشیر شاکرمی، دکتر علی اصغر ساکی، دکتر عبدالمحمد عابدیان، دکتر سید هادی ابراهیمی، دکتر مهدی زیارت نیا

کارگروه اقتصاد زیستی و توسعه روستایی: دکتر محسن عدالت، دکتر وحید جعفریان، دکتر مسعود بیژنی، دکتر کرمی دهکردی، دکتر قاسمی، دکتر محمد قربانی، دکتر سید اسماعیل رضوی، دکتر حسین آذر نیوند، دکتر غلامعباس اکبری

کارگروه کارورزی: دکتر کاظم پوستینی، دکتر سمیه سلطانی، دکتر محمد باقری، دکتر مهدی ضیاءالدینی، دکتر شهاب قاضی، دکتر سعدالله هوشمند، دکتر قادر دشتی، دکتر جعفر عبدالله زاده، دکتر احمد آیت اللهی، دکتر داوودمصمص پور
به کارگروه‌ها یک ساعت فرصت داده شد تا مطالب مطرح شده در اجلاس را بررسی و جمع‌بندی نمایند. گزارش کارگروه‌ها بصورت زیر می‌باشد:

گزارش کارگروه سیلاب

- ۱- مدیریت جامع و یکپارچه حوزه‌های آبخیز و بالادست سدها و رودخانه‌ها فارغ از مرزبندی‌های استانی.
- ۲- تغییر رویکردی مدیریتی به سمت روش‌های سازگار با محیط‌زیست و پایدار با تأکید بر مشارکت مستمر ذی‌نفعان.
- ۳- گسترش مدیریت ریسک در مطالعات مربوط به سیل و بلایای طبیعی.
- ۴- تعریف و اجرای قوانین پیشگیرانه برای جلوگیری از تخریب منابع طبیعی.
- ۵- اقدامات متناسب اجرایی از قبیل: ۱- گسترش سیل‌بندهای سرشاخه‌گیر در مناطق جنگلی. ۲- اجرای طرح‌های کنترل و تخلیه سیلاب با استفاده از حوضچه‌های تأخیری در حوزه‌های شهری و بالادست شهری.

گروه آموزشی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست
پ

- ۶- تهیه نقشه‌های پهنه‌بندی سیل و فراهم شدن زیرساخت‌های علمی برای سنجش بیمه‌ای جهت افزایش اطلاعات مدیریتی آنها.
- ۷- سیستم‌های پیش‌بینی و هشدار سیل.
- ۸- مدیریت قبل، هنگام و بعد از سیلاب.
- ۹- طراحی و اجرای ساختمان‌های استراتژیک در مناطق امن.
- ۱۰- تغییرات اقلیمی و تأثیر آن بر وقوع سیلاب‌ها و بلایای طبیعی.
- ۱۱- ضرورت ارزیابی، مستندسازی و راستی‌آزمایی درخصوص داده‌های خسارت و استفاده از تکنولوژی‌های نو (ماهواره و پهپاد).
- ۱۲- ضرورت ساماندهی نهادها و سازمان‌های متولی در سنجش سیلاب و جلوگیری از فعالیت‌های موازی.

گزارش کارگروه سلامت غذا

- ۱- باتوجه به اینکه پیشگیری بر درمان اولویت دارد و در اسناد بالادستی نیز تأکید بر حفظ سلامت افراد جامعه قبل از بیماری و درمان شده است، ضرورت دارد امکانات و بودجه بیشتری برای سالم ماندن افراد جامعه منظور کنند.
- ۲- برای حفظ سلامت افراد جامعه باید هوای پاک، آب سالم، غذای سالم و محیط زیست سالم، تأمین شود، تغذیه صحیح، آموزش داده شده، ترویج گردد و پیشگیری‌های لازم نسبت به حوادث و بلایای طبیعی صورت گیرد. مسئولین ذیربط باید به این عوامل اثرگذار بر حفظ سلامت مردم توجه بیشتری مبذول دارند.
- ۳- برای تأمین غذای سالم نیاز به خاک، آب و هوای آلوده نشده است، بنابراین ضرورت دارد برای حفظ سلامت منابع طبیعی توجه بیشتری شود.
- ۴- برای اینکه سلامت افراد جامعه در طول زمان و با تداوم تأمین شود حفظ پایداری محصولات غذایی سالم از اولویت‌های جامعه است. به عبارت دیگر باید تولید پایدار محصولات غذایی سالم داشته باشیم تا سلامت جامعه حفظ شده و امکان صدور بخشی از محصولات کشاورزی وجود داشته باشد.
- ۵- برای ارزیابی محصولات غذایی و تفکیک محصولات ناسالم از سالم نیاز به استفاده از کدکس و استانداردهای بومی شده برای محصولات مختلف هست. ضرورت دارد ضمن تهیه استانداردهای بومی به کمک محققان دانشگاهی و مسئولان اجرایی کشور کتابچه‌ای از این معیارها در اختیار مؤسسات ذیربط و مردم قرار گیرد.

گروه‌های روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

۶- توجه به اینکه بخش مهمی از بیماری‌های گیرواگیر در اثر سوءتغذیه و کمبودهای تغذیه‌ای است، برای کاهش بار بیماران بر بیمارستان‌ها و کاهش نیاز به داروهای زیاد و حفظ سلامت جامعه باید فرهنگ مصرف غذای سالم و تغذیه صحیح ترویج شود و تمهیداتی برای تأمین مواد پروتئینی، ویتامین‌ها، مینرال‌ها و به طور کلی ریزمغذی‌ها، برای قشر کم‌درآمد جامعه منظور شده و به کار گرفته شود.

۷- شرایط فعلی مردم جامعه نسبت به آلودگی‌های غذایی مثل آلودگی به باقیمانده سموم کشاورزی، باقیمانده آنتی‌بیوتیک‌ها و داروهای دامپزشکی، مایکوتوکسین‌ها مثل آفلاتوکسین و اکراتوکسین و باقیمانده کودهای شیمیایی مثل نیترات و فلزات سنگین مثل آرسنیک و کادمیوم و نگهدارنده‌های غیرمجاز و افزودنی‌های تقلبی و استفاده از فاضلاب در تولید و همچنین واردات محصولات تراریخته بدون کنترل‌های لازم نگران هستند. ضرورت دارد نظارت و کنترل بیشتری برای اطمینان از سلامت غذا وجود داشته باشد.

۸- ضرورت دارد راهکارهای حذف آلودگی‌ها و کاهش نگهدارنده‌ها تهیه و به تولیدکنندگان مواد غذایی داده شود.

۹- برای کنترل بهتر سلامت محصولات تولیدی غذایی ضرورت دارد سازوکار مناسب قابل اجرا ایجاد شود و از متخصصان رشته‌های ذیربط کمک گرفته شده و بر محصولات نظارت شده و سالم لگو یا نشان سلامت داده شود و این محصولات با قیمت کمی بیشتر عرضه گردد. بودجه مورد نیاز برای افراد آموزش‌دهنده و نظارت‌کننده از اختلاف قیمت محصولات سالم و نشان‌دار تأمین گردد.

۱۰- ضرورت دارد با استفاده از ناظران کنترل‌کننده محصولات ارگانیک، نسبت به صحت ارگانیک بودن اطمینان حاصل شود و ضمن دادن لگوی ارگانیک به این محصولات، حمایت لازم از تولیدکنندگان آن صورت گیرد. از روش‌های حمایت این تولیدکنندگان، تأمین امکانات لازم برای تولید ارگانیک و اجازه فروش با قیمت بیشتر است.

۱۱- با توجه به اینکه آلودگی خوراک دام بر سلامت محصولات دامی و از جمله مرغ و ماهی اثرگذار است، بر سلامت خوراک دام کشور نظارت جدی‌تری صورت گیرد.

۱۲- از واردات محصولات تراریخته که اثرات آنها بر سلامت طولانی مدت افراد جامعه اطمینان حاصل نیست جلوگیری شود. اگر ضرورت پیدا کرد محصولات تراریخته‌ای که به صورت مستقیم در غذای انسان استفاده می‌شود، وارد کنند به طور حتم و یقین در برچسب با حروف درشت درج کنند تا مردم آگاهانه خود انتخاب کنند.

گروه آموزشی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

گزارش کارگروه ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی، اقتصاد زیستی و توسعه روستایی

- ۱- ایجاد دفتر ترویج و توسعه روستایی در هر دانشگاه در جهت ارائه خدمات بهره برداران و کارشناسان
- ۲- الزامی شدن ارائه درس ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی برای کلیه دانشجویان کارشناسی کشاورزی و منابع طبیعی با انجام اصلاحات لازم در سرفصل به منظور عملیاتی شدن اقدامات ترویجی.
- ۳- ایجاد ساختارهای جدید توسعه روستایی یک پارچه مبتنی بر شبکه تسهیل‌گیری زنجیره تولید و ارزش، روستا به عنوان یک کسب و کار مدنظر قرار گیرد. در جهت توانمندشدن معیشت خانوارهای روستایی و تولید محصولات سالم و امنیت غذایی.
- ۴- توجه به مدیریت پایدار منابع طبیعی و محیط زیست در کنار راهکارهای تولیدی در برنامه‌های ترویج و توسعه روستایی جهت حفظ و بهره‌برداری منابع طبیعی، مدیریت بحران‌های طبیعی و محیطی و احیای منابع طبیعی.
- ۵- بازگشت عنوان مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی به رشته‌هایی که این عنوان حذف شده است.
- ۶- لحاظ نمودن انجام عملی فعالیت‌های ترویج و توسعه روستایی در آیین‌نامه ترفیع و ارتقای اساتید دانشگاهی بعنوان جایگزین موارد توبیی و مقالات.
- ۷- ایجاد تعامل سیستمیک بین سازمان تات و دانشگاه‌ها از طریق حضور اعضای هیأت علمی در کمیته‌های برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری ترویج کشاورزی و منابع طبیعی در سطوح استان و ملی به ویژه گروه‌های آموزش ترویج کشاورزی و منابع طبیعی.
- ۸- افزایش جذب دانش‌آموختگان کشاورزی و منابع طبیعی بعنوان سربازان سازندگی.
- ۹- بکارگیری هرچه بیشتر دانش‌آموختگان ترویج کشاورزی و توسعه روستایی و اقتصاد کشاورزی در جایگاه‌های مرتبط و تخصصی در وزارت جهاد کشاورزی.
- ۱۰- تدوین سند توسعه اقتصاد زیستی و توسعه روستایی با مشارکت تمام ذی‌نفعان.
- ۱۱- تعریف و حمایت از پژوهش‌های مشترک و پایان‌نامه‌های دانشجویی مرتبط با نیاز ترویج کشاورزی و توسعه روستایی.
- ۱۲- ایفای نقش دانشگاه در شبکه مدیریت، دانش کشاورزی و منابع طبیعی در جهت بهبود برنامه‌های ترویج کشاورزی و توسعه روستایی.
- ۱۳- اصلاح سرفصل‌های رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی متناسب با نیازهای جامعه روستایی.

گروه آموزشی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

- ۱۴- ایجاد ایستگاه‌های ترویج کشاورزی و توسعه روستایی با مشارکت دانشگاه و سازمان تات در مناطق روستایی.
- ۱۵- ایجاد موزه‌های تاریخ کشاورزی و روستایی در دانشگاه‌های کشور.
- ۱۶- ایجاد کارگروه دائمی ترویج کشاورزی و توسعه روستایی از اعضای هیأت علمی گروه‌های آموزشی مرتبط دانشکده‌های کشاورزی و منابع طبیعی جهت پیگیری مسایل مرتبط.
- ۱۷- همکاری‌های علمی بین‌المللی مشترک در پروژه‌های ترویج و توسعه روستایی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی.
- ۱۸- تدوین کتاب ویژه کشاورزی برای دانش آموزان روستایی و سلامت محصولات کشاورزی و منابع طبیعی برای دانش‌آموزان شهری.

گزارش کارگروه کارورزی

جلسه کارگروه کارورزی در ساعت ۱۱:۲۰ روز پنجشنبه تاریخ ۱۳۹۸/۰۶/۰۷ با حضور آقایان دکتر پوستینی، دکتر دشتی، دکتر هوشمند، دکتر قاضی، دکتر عبدالله‌زاده، دکتر ضیاءالدینی، دکتر آیت‌اللهی، دکتر باقری، دکتر صمصام‌پور و سرکار خانم دکتر سلطانی تشکیل شد. در این جلسه موضوعات مختلفی پیرامون کارورزی دانشجویان مطرح شد که مهمترین نقطه نظرها و پیشنهادات به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- باتوجه به اینکه درس کارورزی مراحل اولیه خود را در راستای ایجاد یک تحول مهم در آموزش‌های کشاورزی و منابع طبیعی می‌گذارند پیشنهاد می‌شود برای بررسی ابعاد مختلف آن نشست مستقلی برگزار شود.
- ۲- با شناسایی و تهیه اطلس و شناسنامه امکانات کشاورزی و منابع طبیعی بخش‌های خصوصی و دولتی و با بکارگیری یک سامانه اینترنتی برای جایابی دانشجویان، امکان بهره‌مندی آنان در انتخاب بهترین مرکز جهت گذراندن کارورزی فراهم شود. این موضوع درخصوص دانشجویان دختر از اهمیت خاصی برخوردار است.
- ۳- برنامه کارورزی به گونه‌ای تنظیم شود که ضمن اینکه به یک حداقل قابل قبول مهارت دانشجو منتهی می‌شود، از محل دست آوردهای کار دانشجو درآمدی هم برای وی فراهم شود (مشابه دوره‌های اینترنتی پزشکان).
- ۴- از آنجا که کارورزی می‌بایست نقش مؤثری در مهارت عملی دانشجو داشته باشد لازم است ضمن پیش‌بینی‌های محل لازم برای تأمین و تربیت استاد صاحب‌نظر و توانمند، حقوق معنوی و مادی او نیز مورد توجه قرار گرفته و از امتیاز لازم در ترفیع و ارتقا و حق الزحمه سختی کار نیز برخوردار گردد.
- ۵- شایسته است چنانچه در دیگر دستگاه‌های دولتی مثل وزارت رفاه و وزارت علوم ظرفیت‌های حمایتی برای کارورزی دانشجویان وجود دارد، ضمن اطلاع‌رسانی اقدام لازم جهت بهره‌مندی از آن به عمل آید.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

۶- در نشست‌های بعدی تمهیداتی فراهم شود تا تفاوت‌های موجود در نحوه اجرای کارورزی بین رشته‌های مختلف و همچنین بین دانشکده‌های مختلف در حد ممکن کمتر شود.

جلسه در ساعت ۱۲:۳۰ با ذکر صلوات پایان یافت.

حاضران:

- دکتر رسول واعظ ترشیزی (دبیر گردهمایی و رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس)
دکتر ابراهیم پورجم (عضو هیأت امنای گردهمایی و هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس)
دکتر کاظم پوستینی (عضو هیأت امنای گردهمایی و هیأت علمی دانشگاه تهران)
دکتر محمد شاهدی (عضو هیأت امنای گردهمایی و هیأت علمی دانشگاه صنعتی اصفهان)
دکتر غلامعباس اکبری (عضو هیأت امنای گردهمایی و رئیس پردیس ابوریحان دانشگاه تهران)
دکتر محسن عدالت (عضو هیأت امنای گردهمایی و رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز)
دکتر احمد نظامی (عضو هیأت امنای گردهمایی و رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد)
دکتر اسدالله تیموری (رئیس دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری)
دکتر علی نجفی نژاد (رئیس دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان)
دکتر احمد لندی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز)
دکتر محمدتقی دستورانی (رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه فردوسی مشهد)
دکتر جهانگیر عابدی کویایی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه صنعتی اصفهان)
دکتر عیسی ابراهیمی (رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه صنعتی اصفهان)
دکتر عطاله کاویان (رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری)
دکتر احد صحراگرد (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه گیلان)
دکتر میرمسعود سجادی (رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه گیلان)
دکتر محمد زندی (رئیس پژوهشکده کشاورزی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران)
دکتر عباس صمدی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه ارومیه)
دکتر محمدحسین شهیر (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه زنجان)
دکتر حمید سودائی زاده (رئیس دانشکده منابع طبیعی و کویرشناسی یزد)

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

- دکتر جهانشیر شاکرمی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه لرستان)
- دکتر علی اصغر ساکی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا همدان)
- دکتر عبدالمحمد عابدیان (رئیس دانشکده منابع طبیعی و علوم دریایی تربیت مدرس)
- دکتر مهدی زیارت نیا (معاون مؤسسه پژوهشی علوم و صنایع غذایی خراسان رضوی)
- دکتر سید اسماعیل رضوی (رئیس دانشکده تولید گیاهی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان)
- دکتر حسین آذرنیوند (رئیس دانشکده منابع طبیعی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران)
- دکتر سمیه سلطانی (رئیس دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی اردکان)
- دکتر محمد باقری (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه مراغه)
- دکتر مهدی ضیاءالدینی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه ولی عصر رفسنجان)
- دکتر شهاب قاضی (رئیس پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه)
- دکتر سعدالله هوشمند (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه شهرکرد)
- دکتر قادر دشتی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز)
- دکتر جعفر عبدالله زاده (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه کردستان)
- دکتر احمد آیت اللهی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید باهنر کرمان)
- دکتر داوود صمصام پور (رئیس دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی هرمزگان)
- دکتر آشورمحمد قره باش (رئیس دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه گنبد کاووس)
- دکتر حسین صالحی ارجمند (رئیس دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه اراک)
- دکتر احمدعلی کیخا (رئیس کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی)
- دکتر وحید جعفریان (مدیرکل آموزش، ترویج و مشارکت های مردمی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور)
- دکتر اسماعیل کرمی دهکردی (مدیرکل دفتر ترویج دانش و فناوری کشاورزی و دانشیار دانشگاه زنجان)
- دکتر جواد قاسمی (استادیار مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی)
- دکتر محمد قربانی (هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد)
- دکتر سید هادی ابراهیمی (هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد)
- دکتر مسعود بیژنی (قائم مقام دبیرخانه گردهمایی و عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس)
- محمد ایزدی زاده (کارشناس دبیرخانه گردهمایی و دانشجوی دکتری دانشگاه تربیت مدرس)

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پوست

غایبان:

دکتر سیدحسین گلدانساز (عضو هیأت امنای گردهمایی و رئیس پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران)
دکتر علی اصغر طالبی (عضو هیأت امنای گردهمایی و هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس)
دکتر باب اله حیاتی (عضو هیأت امنای گردهمایی و هیأت علمی دانشگاه تبریز)
دکتر سید محمدباقر هاشمی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه فسا)
دکتر عطاءاله سیادت (رئیس دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان)
دکتر مرتضی ستائی مختاری (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه جیرفت)
دکتر ابراهیم مقیسه (رئیس پژوهشکده کشاورزی هسته‌ای)
دکتر احمد علیجانپور (رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه ارومیه)
دکتر محمدحسن سیاری (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه بیرجند)
دکتر احمد پهلوانروی (رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه زابل)
دکتر برزان بهرامی کمانگر (رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه کردستان)
دکتر آیت الله کرمی (رئیس دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه یاسوج)
دکتر محمدرضا عامریان (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه صنعتی شاهرود)
دکتر پیمان افراسیاب (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه زابل)
دکتر محمد امین کهن مو (رئیس دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه خلیج فارس (بوشهر))
دکتر اردوان قربانی (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه محقق اردبیلی)
دکتر محمود رستمی نیا (رئیس دانشکده کشاورزی دانشگاه ایلام)

دکتر مسعود بیژنی (قائم مقام دبیرخانه گردهمایی)

دکتر رسول واعظ ترشیزی (دبیر گردهمایی)

گردهمایی روسای مؤسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

قطعنامه چهل و نهمین اجلاس گردهمایی روسای مؤسسات آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی کشور

- با توجه به اینکه اجرای صحیح درس کارورزی موجب می‌شود که دانشجویان با گذراندن آن، مهارت شغلی را از طریق عمل خود به دست آورده و برای ورود به عرصه تولید آماده شود، ضرورت دارد در اجرای ماده ۲۳ قانون افزایش بهره‌وری، همه دست‌اندرکاران به اجرای با کیفیت آن همت گمارند. در این راستا، لازم است وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی نسبت به تصریح اعتبار کارورزی در قانون بودجه و در قالب کد برنامه ارتقاء کیفیت (با عنوان کارورزی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی) اقدام و همراه با افزایش میزان این اعتبار در حد سه برابر برای سال ۱۴۰۰ به دستگاه‌ها ابلاغ فرمایند. همچنین، وزارت جهاد کشاورزی و دیگر دستگاه‌های اجرایی دولتی، در اجرای تفاهم‌نامه دو وزارت جهاد کشاورزی و علوم، تحقیقات و فناوری، با تهیه سامانه ظرفیت‌ها، تمامی امکانات خود را به منظور تأمین مهارت دانشجویانی که بدین منظور برای آنها اعزام می‌شوند مورد استفاده قرار دهند. در این خصوص، شناسایی و تهیه اطلس و شناسنامه امکانات کشاورزی و منابع طبیعی بخش‌های خصوصی و دولتی، با بکارگیری یک سامانه اینترنتی برای جایابی دانشجویان برای تکمیل مکان بهره‌برداری آنان در انتخاب بهترین مرکز جهت گذراندن کارورزی ضرورت دارد.

- با توجه به اینکه پیشگیری بر درمان اولویت دارد و در اسناد بالادستی نیز تأکید بر حفظ سلامت افراد جامعه قبل از بیماری و درمان شده است، ضرورت دارد به حفظ پایداری محصولات غذایی سالم توجه زیادی شود. برای این منظور لازم است نسبت به استفاده از کدکس و استانداردهای بومی و تهیه کتابچه‌ای حاوی این استانداردها توسط محققان دانشگاهی و مسئولان اجرایی کشور اقدام شود. علاوه بر این لازم است مسئولان مربوط نسبت به آلودگی‌های غذایی مثل باقیمانده سموم کشاورزی، آنتی‌بیوتیک‌ها و داروهای دامپزشکی، مایکوتوکسین‌ها مثل آفلاتوکسین و اکراتوکسین و کودهای شیمیایی مثل نیترات و فلزات سنگین مثل آرسنیک و کادمیوم و نگهدارنده‌های غیر مجاز و افزودنی‌های تقلبی و استفاده از فاضلاب در تولید حساس بوده و برای محصولات نظارت شده و سالم، لگو یا نشان سلامت داده شود. این نظارت و کنترل بر محصولات ارگانیک به منظور ارگانیک بودن آنها و تراریخته جهت حصول اطمینان از سلامت آنها توسط دانشگاه‌ها ضرورت دارد.

گردهمایی روسای موسسات آموزش عالی
کشاورزی و منابع طبیعی کشور

شماره
تاریخ
پست

- با توجه به آثار سوء اجتماعی و اقتصادی بلایای طبیعی خصوصاً سیلاب، مدیریت جامع و یکپارچه حوزه‌های آبخیز و بالادست سدها و رودخانه‌ها، فارغ از مرزبندی‌های استانی، تغییر رویکرد مدیریتی به سمت روش‌های سازگار با محیط زیست و پایدار با تأکید بر مشارکت مستمر ذینفعان، تعریف و اجرای قوانین پیشگیرانه برای جلوگیری از تخریب منابع طبیعی، تهیه نقشه‌های پهنه‌بندی سیل و فراهم شدن زیرساخت‌های علمی برای سنجش بیمه‌ای جهت افزایش اطلاعات مدیریتی آنها، سیستم‌های پیش‌بینی و هشدار سیل، ساماندهی نهادها و سازمان‌های متولی در سنجش سیلاب و جلوگیری از فعالیت‌های موازی و ارزیابی، مستندسازی و راستی‌آزمایی در خصوص داده‌های خسارت و استفاده از تکنولوژی‌های نو (ماهواره و پهپاد) ضروری است.

- در جهت توانمند شدن معیشت خانوارهای روستایی و تولید محصولات سالم و امنیت غذایی لازم است به بهینه کردن ساختارهای جدید توسعه روستایی یکپارچه مبتنی بر شبکه تسهیل‌گری زنجیره تولید و ارزش، روستا به عنوان یک کسب و کار مد نظر قرار گیرد. انجام عملی فعالیت‌های مرتبط با انتقال دانش به جامعه روستایی و کشاورزی در آیین‌نامه ارتقا منظور گردد و ساز و کار مناسب برای ارتباط دانشگاهیان با جامعه هدف توسط دانشگاه‌ها عملی شود. همچنین تعامل سیستمیک بین سازمان تات و دانشگاه‌ها از طریق حضور اعضای هیأت علمی در کمیته‌های برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری ترویج کشاورزی و منابع طبیعی در سطوح استان و ملی، به ویژه گروه‌های آموزش ترویج کشاورزی و منابع طبیعی یک امر ضروری است. تدوین سند توسعه اقتصاد زیستی و توسعه روستایی با مشارکت تمام ذینفعان باید مد نظر قرار گیرد.